

סדר קריאת מגילת אסתר
לפי מנהג היהודים הקראים

סדר קריאת
מגילת אסתר

כולל
הקדמותיה
והשבח לפורים
ולמוצאי שבת הסמוך לפורים
וכולל
פירוש למגילת אסתר
של החכם יעקב בן ראובן ז"ל

לפי מנהג היהודים הקראים

יצא לאור במושב מצליח בשנת ה'תשס"ו לפ"ג
היא שנת 2006 למניין העמים
והסימן
'כי גדול יהוה ומהלל מאד ונורא הוא
על-כל-אלהים' לפ"ק:

לזכר

החכם עמנואל בן משה מסעודה ז"ל

(התרס"ב – התשל"ב) מנהיגה הראשון וראש מועצת החכמים של העדה
במדינת ישראל אשר פעל רבות למען היהדות הקראית ולמען איחוד,
גיבוש וחיזוק בני העדה בארץ. ממקימי מושב מצליח ומושב רנן.

ולזכר אשתו

פרטונה בת משה מרזוק ז"ל

(התרע"ט – התשס"ה)

תוכן עניינים

6	מבוא
8	מבוא על החכם יעקב בן ראובן ז"ל ועל ספר העשור
10	הקדמות למוצאי שבת הסמוך לפורים
13	הקדמה לפורים עצמו
14	מגילת אסתר
14	פרק א'
16	פרק ב'
19	פרק ג'
21	פרק ד'
23	פרק ה'
25	הקדמת 'אָז נִדְבְּרוּ'
25	הקדמת 'הִנֵּה לֹא־יָנוּם'
26	פרק ו'
27	פרק ז'
28	הקדמת 'מִי־כִמְכָה'
29	החיבור 'אדון ישועות'
30	פרק ח'
32	פרק ט'
35	פרק י'
36	הקדמת 'רוּחַ אֲדֹנָי' לפני סיום המגילה
36	סיום המגילה
37	עניין העמלק
40	השבח
45	ברכת הקהל
46	פתיחות נוספות לשבח
46	פתיחת 'לַיְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתַי'
46	פתיחת 'הֲלֵלוּ יְהוָה הֲלֵלוּ עַבְדֵי יְהוָה'
47	פתיחת 'הֲלֵלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם'
47	פתיחת 'הִנֵּה־נָא יִדְעֵתִי'
48	פתיחת 'הִנֵּה־נָא יִדְעֵתִי' בקיצור
49	פתיחה לשבח ליום השני – 'הֲלֵלוּ יְהוָה שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ'
50	מראי מקום למגילת אסתר וברכותיה

SEDER KERIAT MEGILAT ESTER According To The Karaites' Custom

בספר זה הושקעו מאמצים רבים וזמן רב, כפי שתוכל כל עין לראות, וזאת על מנת להוציאו לאור ללא שגיאות, למען הפצת המקרא והתורה בעם ישראל. ניתן לעשות שימוש חופשי בתוכנו של ספר זה או בחלקים ממנו, למטרות חינוכיות בלבד – כגון לשם הרחבת לימוד המקרא או תפילה, ולא למטרות מסחריות, וזאת תוך מתן קרדיט נאות. למרות המאמצים הרבים שהושקעו בספר זה, גם בו כבכל חיבור אנושי אחר תוכלנה ליפול שגיאות, והמתקן יתקן בקולמוסו ולא בכעסו. אם ימצא אדם שגיאה בספר זה או יחשוב על הצעת שיפור נבקשו לא לשמור טובה לעצמו אלא להודיע לנו על כל טעות או הצעת שיפור בכתב לפי הכתובות הרשומות מטה.

ערך: נריה בן ברוך הרואה.

בהשגחת: הרב דוד בן הרב יוסף אלישע;
הרב אברהם בן ויקטור הכהן;
החזן מוריס בן יצחק הכהן.

הוצאת אור המקרא
מושב מצליח 122, מיקוד 76836

or.hamikra@gmail.com
neriaharoeh@walla.co.il

הדפסה: דפוס המכפיל.

מסת"ב 965-90921-0-5 ISBN

מבוא

ברוך אל עולם שזיכנו להשלים ספר זה, ולהביאו לדפוס. אנו מקווים שספר זה ישמש כעזר עבור המתפללים והקוראים במגילת אסתר ועבור הרוצים ללמוד ולהעמיק יותר במגילת אסתר.

ספר זה אינו מגילת אסתר בלבד – הוא כולל את כל הקריאות שנאמרות לפני, אחרי ובמהלך קריאת מגילת אסתר בבית הכנסת לפי מנהג קהילות הקראים יצ"ו. כמו כן הוא כולל את הפירוש למגילת אסתר של החכם יעקב בן ראובן ז"ל שנקרא "פתרון אחרשו"ש" מתוך ספר העשר שהוא חיבר. גם לשאר הקריאות הוספנו הצעת ביאור למילים הקשות לדעתנו.

בספר זה הוכנסו מספר שיפורים וחידושים ובהם יתרונות רבים:

1. כל הקריאות שלפני, אחרי ובמהלך המגילה נכתבו בספר זה כסדרם בעת קריאת המגילה. לשם כך נקטעה לפעמים מגילת אסתר. הוקפד שלא להשמיט קטעי קריאה ולהביא את כל קטעי הקריאה האפשריים, גם אם לא את כולם נהוג לקרוא כיום.

2. לשם הבחנה בין מגילת אסתר עצמה לבין קטעי הקריאה והברכות השתמשנו בשני גופנים שונים, מודרניים וברורים לקריאה. מגילת אסתר נכתבה בגופן "וילנא" ושאר הקטעים בגופן "קרן".

3. לשם הבחנה בין הקטעים אותם קורא הקהל לקטעים אותם קורא החזן השתמשנו בכתב מודגש. הקטעים אותם קורא החזן נכתבו בכתב רגיל והקטעים אותם קורא הקהל בכתב מודגש. קטעים אותם קוראים החזן והקהל ביחד או החזן לבד ולאחריו הקהל נכתבו אף הם בכתב מודגש. כל מנהגי הקריאה בספר זה הם לפי הנהוג במושב מצליח.

4. כל הקטעים מתוך המקרא מנוקדים בניקוד מלא ומדויק על פי נוסח המסורה ומוטעמים בטעמי מקרא מלאים. ברוב המקרים בהם היה הבדל בין הנוסח בסידור וילנא לנוסח המקרא בו השתמשנו, העדפנו את הנוסח של תנ"ך "כתר ירושלים" של האוניברסיטה העברית שמוגה על פי כתר ארם צובא וכתבי היד הקרובים אליו.

5. מגילת אסתר כתובה על פי נוסח המסורה, כולל אותיות זעירות ואותיות רבתי. במקרים של קרי וכתוב במגילת אסתר נכתבה צורת הכתיב של המילים כאשר הקרי מסומן בתוך סוגריים מרובעים לאחר צורת הכתיב, וזאת בניגוד לשאר קטעי הקריאה בהם נכתבה רק צורת הקרי. כמו כן מסומנות במגילה הפרשות הסגורות. החריגה היחידה מהכלל היא בין פרק לפרק שאז נקטע רצף הטקסט.

6. לכל הפסוקים בספר הוצמדו מראי מקום בסוף הספר על מנת לאפשר לקורא למצוא בקלות מאיפה במקרא נלקח הפסוק. מראי המקום מופיעים כמספר בכתב עליון בסוף הפסוק או הפסוקים בין הפסוק לבין סימן הנקודתיים בסוף הפסוק (:). במקרים בהם נלקח רק חלק מפסוק וכן במקרים בהם הפסוק הוא מחיבורי חכמינו, הדבר צוין במראה המקום. כדי לאפשר לקורא להבחין בין קטעים מספרי אמ"ת (איוב, משלי, תהילים) לבין קטעים משאר ספרי המקרא, הבחנה שחשובה בשל השימוש בשתי מערכות טעמים שונות בספרי המקרא, הודגשו מראי המקום שנלקחו מספרי אמ"ת בכתב נטוי.

7. כל הקריאות והברכות (חוץ ממגילת אסתר עצמה) מפוסקות בספר זה בסימני פְּסִיק מודרניים (,) וזאת כתחליף לסימן הַפְּסִיק (|) ששימש בסידור וילנא התר"ן. היתרון הוא שסימן הַפְּסִיק הוא חלק ממערכת טעמי המקרא, ושימוש כפול בפסק, גם כטעם מקרא וגם כסימן פְּסִיק, עלול לבלבל את הקורא.

8. בתחתית הספר מופיע ביאור למילים קשות, וכן פירוש למגילת אסתר. כמו כן מופיעים הסברים על החלקים השונים בסדר קריאת מגילת אסתר.

9. החלקים השונים בסדר קריאת מגילת אסתר מסומנים בכותרת בגופן אחר, וזאת על מנת לאפשר לקורא להבחין טוב יותר בין החלקים. יש לציין שכותרת זאת לא משמשת כסימן לקטיעת רצף הקריאה.

10. מכיוון שרוב המתפללים משתמשים בסידור וילנא התר"ן, ורגילים אליו צוינו בראשי העמודים בספר, שבהם מופיעים קריאות הלקוחות מהסידור, מספרי העמודים לפי סידור וילנא. דבר זה נעשה כדי להקל על השימוש בספר זה לצד שימוש בסידור וילנא. המספרים שבתחתית הספר הם מספרי העמודים של ספר זה.

נ. ה.

מבוא על החכם יעקב בן ראובן ז"ל ועל ספר העשר

יעקב בן ראובן היה חכם ופרשן מקרא חשוב שחי בסביבות המאות ה-11 וה-12 לספחה"נ. הוא פעל ככל הנראה בקושטא, בירת הממלכה הביזנטית (הנקראת גם קושטנדינא או קונסטנטינופול ובימינו היא נקראת איסטנבול). ניתן ללמוד שיעקב היה כנראה יליד קונסטנטינופול מכך שהפירוש שלו מכיל הרבה מונחים ביוונית-קראית וביוונית, שהייתה שפת הממלכה הביזנטית. ממילים אלה אפשר ללמוד על מטבעות הלשון שהיו מקובלים בקרב הקראים באימפריה הביזנטית.

במהלך חייו הוא נסע אל ארצות שונות במטרה להפיץ את היהדות הקראית ברחבי העולם וכדי לאסוף כתבי יד שיש בהם פרשנות של קראים למקרא. חיבורו החשוב ביותר נקרא "ספר העשר", כי, כמו שהוא אמר בהקדמה לספר, הקורא ימצא בפנים מספיק מידע ולא יאלץ לעיין בפרשנויות ארוכות ובעלות מספר רב של כרכים שהוא כבר קרא בעצמו.

"ספר העשר" נמצא בכתב יד בסנט-פטרסבורג, בפריס, ובליידן שבדרום הולנד. פינסקר הדפיס קטעים מתוך הפירוש לתורה בספרו 'ליקוטי קדמוניות', ודוקס הדפיס קטעים מתהלים.

קטע אחר מ"ספר העשר" מירמיה ועד דברי הימים (מלבד תהילים) הודפס תחת הכותרת הכללית "מבחר ישרים", יחד עם פירוש לנביאים ראשונים ולישעיה שנקרא ה"מבחר" של החכם אהרון בן יוסף על ידי החכם אברהם פירקוביץ' בגוזלווא תקצ"ד (Koslov, 1835).

ספר העשר מבוסס על דברי פרשנות של חכמים קראים שקדמו לחכם יעקב בן ראובן שהיו כתובים בעברית או מתורגמים לעברית מהשפה הערבית. יעקב בן ראובן הרבה להתבסס על דברי החכם יפת בן עלי ועל דברי החכם ישועה בן יהודה.

ההסבר של המחבר לכל קטע נתון לרוב נפתח בקיצור 'מע' או 'יע' (שמשמעותם בערבית היא 'מענה' או 'עני' = כלומר). כאשר קיימים הסברים אחרים של פרשנים אחרים נוספים, מופיע בדרך כלל בין פרוש לפרוש הקיצור 'ד'א' שמשמעותו הוא 'דבר אחר' או 'דברי אחרים'.

בספר זה הודפס מתחת לטקסט של המגילה, חלק מספר העשר – הפירוש למגילת אסתר. הפירוש שנכתב כאן מבוסס על הנוסח של מהדורת פירקוביץ' והוא כמעט ולא שונה לעומת הנוסח שהופיע במהדורה הזאת. הנוסח של הטקסט שונה רק במקרים בהם היה ברור כי נפלה שגיאה בנוסח, כך למשל חלק מהפירוש על פרק ט' שהופיע תחת הכותרת של פרק י' הוחזר למקומו הנכון.

במקרים בהם החכם יעקב בן ראובן ציטט מתוך ספרים אחרים בתנ"ך הוספו מראי מקום לפסוקים אותם הוא ציטט. בתוך הפירוש הוספו לעיתים ביאורים למילים שדרשו הסבר והוסף גם ניקוד במקרה הצורך לשם ההקלה על הקריאה וההבנה. התוספות לנוסח הפירוש, שלא כתב החכם יעקב בן ראובן, נכתבו בתוך סוגריים מרובעים. כמו כן, המילים מתוך המגילה שאותם מבאר החכם בפירושו נכתבו כאן בכתב מודגש. המילים בכתב הרגיל הן הסבריו של החכם.

אין כתיבתו של פירושו של החכם יעקב בן ראובן בספר זה מהווה הסכמה עם תוכנו של הפירוש, או מחוייבות אליו. הפירוש למגילה מהווה את דעתו ופרשנותו האישית של החכם יעקב בן ראובן, ועל כל אדם לבחון את נכונות הפרשנות בעצמו ולהשתדל לפרש את המקרא בעצמו.

או תאמר את ההקדמה הזאת: החזן קורא פסוק והקהל חוזר אחריו:

לֹאֵלֶי יְהוָה עֲזַרְתָּה לִּי, כַּמְעַט | שְׁכַנָּה דוֹמָה נַפְשִׁי:
אִם־אֲמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי, חֲסִדְךָ יְהוָה יִסְעַדְנִי: בְּרַב
שְׂרָעַפִּי בְּקִרְבִּי, תִּנְחַמְיָדִי יִשְׁעִשְׁעוּ נַפְשִׁי: כִּי־חֲסִדְךָ גָּדוֹל
עָלַי, וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְׂאוֹל תַּחְתֵּיהָ: כִּי־חֲסִדְךָ לִנְגַד עֵינַי,
וְהַתְּהַלְכֹתִי בְּאֲמַתְךָ: כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חֲסִדְךָ,
וְעַד־שְׁחָקִים אֲמַתְךָ: וַיַּחַן יְהוָה אִתָּם וַיִּרְחַמֵם וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם,
לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אֲבֹרָהֶם יַעֲחֵק וַיַּעֲקֹב, וְלֹא אָבָה
הַשְׁחִיתָם, וְלֹא־הִשְׁלִיכֶם מֵעַל־פָּנָיו עַד־עֶתְהָ: וְאִךְ־גַּם־זֹאת
בִּהְיוֹתֶם בְּאַרְץ אֲיִבֵיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־גַעַלְתִּים
לְכַלְתֶּם, לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:¹⁰

ותאמר בניגון המגילה:

וּבַמְּלָכוֹת אַחְשׁוּרוֹשׁ, בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ, כְּתָבוּ שְׁטָנָה
עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם:¹¹

ותחל לקרוא את המגילה: ויהי בימי אחשורוש: וכו' בעמוד 14:

או תאמר את ההקדמה הזאת: החזן קורא פסוק והקהל חוזר אחריו:

חֲסִדֵּי יְהוָה כִּי לֹא־תִמְנֶנּוּ, כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמָיו: חֲדָשִׁים
לְבַקָּרִים, רַבָּה אֲמוּנַתְךָ: חֲסִדֵּי יְהוָה | אֲזַכִּיר
תְּהִלַּת יְהוָה, כַּעַל כָּל אֲשֶׁר־גָּמְלָנוּ יְהוָה, וְרַב־טוֹב לְבַיִת
יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר־גָּמְלָם כְּרַחֲמָיו וּכְרַב חֲסִדָּיו: וַיֹּאמֶר אֶךְ־עַמִּי

■ עֲזַרְתָּה לִּי בֵּא לִי לְעֹזְרָה. שְׁכַנָּה דוֹמָה יִרְדָּה לְשָׂאוֹל, לְמוֹת. אִם־אֲמַרְתִּי מָטָה נְכִלִּי כִּאֲשֶׁר חֲשַׁבְתִּי שֶׁאֵין עוֹמֵד לְפָנַי. יִסְעַדְנִי יַעֲזוֹר לִּי. שְׂרָעַפִּי מִחֲשָׁבוֹתַי, הַכּוֹנֵה כִּאֲן לְדֹאגוֹתַי. יִשְׁעִשְׁעוּ נַפְשִׁי יַעֲזוֹדְדוּ אוֹתִי, יִגְרַמוּ לִּי נַחַת. חֲסִדְךָ לִנְגַד עֵינַי תִּמְיֵד זַכְרֹתַי אֶת חֲסִדְךָ. אָבָה חֲפָץ, רָצָה הַסִּכִּים. לְכַלְתֶּם לְהַשְׁמִידִם. שְׁטָנָה דְּבָרֵי אֵיבָה וְהַאֲשֵׁמָה, עֲלִילוֹת דְּבָרִים.

■ תִּמְנֶנּוּ נִגְמַרְתֶּם, אֲבַדְתֶּם; יִתְכַן כִּי מִדּוֹבֵר בְּצוֹרֵת עֵבֶר שֶׁל עֵבֶר - תִּמְנוּ, נִגְמַרוּ. כָּלוּ נִגְמַרוּ. חֲדָשִׁים לְבַקָּרִים מִדֵּי בּוֹקֵר אֲנוּ מְכִירִים מִחֲדָשׁ שֶׁרַבָּה אֲמוּנַתְךָ. כְּבָה אֲמוּנַתְךָ נִאֲמַנְתְּךָ גְּדוּלָה מֵאֹד.

הקדמות למוצאי שבת הסמוך לפורים

■ במוצאי שבת הסמוך לפורים קוראים את המגילה כדי להרבות השמחה:
אם תרצה תאמר את ההקדמה הזאת: החזן קורא פסוק והקהל חוזר אחריו:

לֹאֵלֶי יְהוָה שְׁהִיָּה לָנוּ יְאֹמֵר־נָא יִשְׂרָאֵל: לֹאֵלֶי יְהוָה שְׁהִיָּה
לָנוּ, בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזִי חַיִּים בְּלַעֲוֹנִי, בְּחִרּוֹת
אִפְסָם בָּנוּ: אֲזִי הַמַּיִם שְׁטַפּוֹנִי, נִחַלְהָ עִבְרָה עַל־נַפְשֵׁנוּ: אֲזִי
עִבְרָה עַל־נַפְשֵׁנוּ, הַמַּיִם הַיְיִדוֹנִים: בְּרוּךְ יְהוָה, שְׁלֹא נִתְנַנְנוּ
טָרֶף לְשִׁנְיָהֶם: נַפְשֵׁנוּ כְּצַפּוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים, הַפֶּחַ
נִשְׁפָּר וְאֲנַחְנוּ נִמְלָטָנוּ: עֲזַרְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה, עָשָׂה שָׁמַיִם
וְאָרֶץ: שִׁירוּ לַיהוָה הַלְלוּ אֶת־יְהוָה, כִּי הִצִּיל אֶת־נַפְשׁ
אֲבִיוֹן מִיַּד מְרַעִים:

ותאמר בניגון המגילה:

וּבַמְּלָכוֹת אַחְשׁוּרוֹשׁ, בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ, כְּתָבוּ שְׁטָנָה
עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם:

ותחל לקרוא את המגילה: ויהי בימי אחשורוש: וכו' בעמוד 14:

הקדמות לקריאת המגילה: לפני קריאת המגילה בפורים קבעו חכמינו ע"ה פסוקים שראויים להיאמר כהקדמה לקריאת המגילה. פסוקים אלה קשורים בתוכנם לסיפור מגילת אסתר, ומרמזים על תוכנה ומשמעותה של המגילה. כמו כן קבעו חכמינו ע"ה לקרוא בכל הפסקה והפסקה בקריאת המגילה פסוקים הקשורים לעניין. פסוקי ההקדמה לקריאת המגילה קשורים לנושא המגילה באופן כללי.

הקדמות למוצאי שבת: בעבר נהגו קהילותינו לקרוא את מגילת אסתר במוצאי שבתות החל מראש חודש אדר וזאת כדי להרבות בשמחה. בשבת הראשונה נהגו לקרוא את המגילה עד 'בַּלְלֵלָה הַהוּא' ובשבת השנייה נהגו לקרוא החל מ'בַּלְלֵלָה הַהוּא' ועד סופה. חכמינו ע"ה חיברו הקדמות שונות לקריאת המגילה, אלו הם פסוקים נאותים לעניין.

■ לֹאֵלֶי אִם לֹא, אֲלֵמָּלֵא לֹא. לָנוּ לְעֹזְרָנוּ. בְּקוֹם כְּשִׁקְמוּ. בְּחִרּוֹת אִפְסָם בָּנוּ בְּכַעֲסֵם עָלֵינוּ. נִחַלְהָ נַחַל. אֲזִי כִי אֲז. הַמַּיִם הַיְיִדוֹנִים הַמַּיִם הַגּוֹעֲשִׁים, הַשּׁוֹטְפִים, הַמַּעֲלִים קֶצֶף, אוֹלֵי גַם בְּכוֹנֵת זֶדוֹן. טָרֶף לְשִׁנְיָהֶם כִּאֲלוֹ הֵייוּ טָרֶף לְשִׁנְיֵי הָאוֹיְבִים. נַפְשֵׁנוּ כְּצַפּוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים אֲנַחְנוּ כִּמוֹ צִפּוֹר שֶׁנִּמְלָטָה מִמְּלַכּוֹדֵת. עֲזַרְנוּ בְּשֵׁם ה' עֲזַרְתֵּנוּ בָּאֵה מֵאֵת ה'. אֲבִיוֹן מֵתְאוּוָה וְאִין לוֹ, עֵינִי, דָּל, מִיחַל לְעֹזְרָה, נִדְכָה, עֲשׂוֹק וְנִרְדָּף חִינָם. מְרַעִים רַעִים, רַשְׁעִים. שְׁטָנָה דְּבָרֵי אֵיבָה וְהַאֲשֵׁמָה, עֲלִילוֹת דְּבָרִים.

הָמָּה, בָּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ, וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ: בְּכָל־צָרָתָם |
 לוֹ צָר וּמְלֹאךָ פָּנָיו הוֹשִׁיעַם, בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחַמְלָתוֹ הוּא
 גָּאֵלָם, וַיִּנְטֹלֵם וַיִּנְשָׂאֵם כָּל־יְמֵי עוֹלָם: וַיַּחֲזֹק יְהוָה אֶתֶם
 וַיִּרְחַמֵם וַיִּפְּן אֲלֵיהֶם, לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם וַיַּצְחַק
 וַיַּעֲקֹב, וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם וְלֹא־הִשְׁלִיכֶם מֵעַל־פָּנָיו
 עַד־עַתָּה: שִׁירוּ לַיהוָה הַלְלוּ אֶת־יְהוָה, כִּי הִצִּיל אֶת־נַפְשׁ
 אַבְיּוֹן מִיַּד מְרַעִים: ¹⁶

ותאמר בניגון המגילה:

וּבְמַלְכוּת אַחַשְׁוֵרוּשׁ, בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ, כְּתָבוּ שְׁטִנָּה
 עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: ¹⁷

ותחל לקרוא את המגילה: ויהי בימי אחשורוש: ¹⁸ וכו' בעמוד 14:

הקדמה לפורים עצמו

■ ובפורים עצמו בין בערב ובין בבקר תאמר את זו ההקדמה: החזן קורא פסוק והקהל חוזר על הפסוק:

אֲשֶׁר־יִדָּן יִשְׂרָאֵל, מִי כְמוֹד עִם נוֹשֵׁעַ בִּיהוָה, מִגֵּן עֲזָרָךְ
 וְאֲשֶׁר־חָרַב גְּאוֹתֶךָ, וַיִּפְחָשׁוּ אֲיָבִיךָ לָךְ וְאֶתְּךָ
 עַל־בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ: יִשְׂרָאֵל נוֹשֵׁעַ בִּיהוָה תְּשׁוּעַת
 עוֹלָמִים, לֹא־תִבָּשׂוּ וְלֹא־תִכְלָמוּ עַד־עוֹלָמֵי עֵד: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיהוָה, מְעוֹזִם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם יְהוָה וַיִּפְלְטֵם,
 וַיִּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם, כִּי חָסוּ בוֹ: שִׁירוּ לַיהוָה הַלְלוּ
 אֶת־יְהוָה, כִּי הִצִּיל אֶת־נַפְשׁ אַבְיּוֹן מִיַּד מְרַעִים: ²²

ותאמר בניגון המגילה:

וּבְמַלְכוּת אַחַשְׁוֵרוּשׁ, בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ, כְּתָבוּ שְׁטִנָּה
 עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: ²³

■ ותאמר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר עָשָׂה נִסִּים
 וּגְבוּרוֹת אוֹתוֹת וּנְפִלְאוֹת עִם אֲבוֹתֵינוּ בְּיָמֵים הָהֵם

וּבְזִמְן הַזֶּה: אָמֵן

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הַחַיְנוּ וְקִיַּמְנוּ
 וְהִגִּיעֵנוּ לְזִמְן הַזֶּה לְקִרְאָה מְגִלַת אֶסְתֵּר: אָמֵן

אשר יד ישראל: כוונת הקדמה זו היא להראות אידך עם ישראל נבדל מעמים אחרים בהיותו נושע בעזרת אלוהים, ה' האל הקדוש, מושיע ישראל, וכך הוא הושיעם גם בימי אחשורוש.

■ אֲשֶׁר־יִדָּן מאושר אתה, ברוך אתה. מִגֵּן עֲזָרָךְ האל הוא מגן הבא לעזור לך ולהגן עליך. בְּמוֹתֵימוֹ במוותיהם של האויבים, המקומות הגבוהים ביותר שלהם. תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים ישועת נצח. לֹא־תִכְלָמוּ לא תתבישו, תחושו צער מתוך בושה. עַד־עוֹלָמֵי עֵד לנצח, לעולם. מְעוֹזִם מבטחם, מקור הביטחון שלהם. חָסוּ בו מצאו מחסה ומבטח באלוהים. מְרַעִים רָעִים, רשעים. שְׁטִנָּה דברי איבה והאשמה, עלילות דברים.

ברוך אתה וכו': שתי ברכות אלה נאמרות לפני קריאת המגילה בפורים. הראשונה היא ברכה לשם תודה לאלוהים על שעשה עימנו את ניסי הפורים בימי מלכות אחשורוש והציל את עמנו מכליון, והשנייה היא ברכת שהחינו, ברכה הנאמרת לשם תודה לאלוהים על שזיכנו בשנה הזאת להגיע ולהודות לו על הניסים שנעשו עימנו בימי הפורים בימי מלכות אחשורוש. יש לשים לב שנעדרת הברכה כמנהגם השגוי של הרבניים לברך כאילו אלוהים ציווה אותנו לקרוא את מגילת אסתר. אלוהים לא ציווה אותנו לקרוא אותה, ולכן אסור לברך כמנהגם.

וַיִּנְטֹלֵם הַרִימֵם נִשְׂאָם. וַיִּנְשָׂאֵם הַרִימֵם לְמַעְלָה. אַבְיּוֹן מִתְּאוּוָה וְאִין לוֹ, עֲנִי, דָל, מִיחַל לְעוֹרָה, נֹדֵכָה, עֲשׂוּךְ וְנֹרֵדֵף חִינָם. מְרַעִים רָעִים, רִשְׁעִים. שְׁטִנָּה דְּבָרֵי אִיבָה וְהַאֲשָׁמָה, עֲלִילוֹת דְּבָרִים.

א ויהי בימי אחשוורוש הוא אחשוורוש המלך מהדו ועד־כּוֹש שבע ועשרים ומאה מדינה: ב בימים ההם כשבת א המלך אחשוורוש על פסא מלכותו אשר בשושן הבירה: ג בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל־שריו ועבדיו חיל א פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו: ד בהראתו את־עשר כבוד מלכותו ואת־יקר תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום: ה ובמלואת א הימים האלה עשה המלך לכל־העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד־קטן משתה שבעת ימים בחצר גנת ביתן המלך: ו חור א ברפס ותכלת אחוזו בחבלי־בוץ וארגמן על־גלילי כסף ועמודי שש מטות א זהב וכסף על רצפת

ספר העשר - פתרון אחשוורוש

מאת החכם יעקב בן ראובן

זה הספר יקבוץ ז' עקרים ולהם ס'ג תולדות: א' לא יתחרה ברשע; ב' הוא כי יעשה האיש רצון בעל דינו וריבו כאשר יכשר לו; ג' שיחכה האיש וישא על נפשו כל רעה שיעשה לו בעל דינו; וה־ד' כי אם יראה בעל דינו מתגבר עליו חייב עליו שיכוף ראשו עליו; ה' חייב על האיש כשיראה לבעל ריבו כי הוא חפץ להרגו בחמס חייב עליו להתחנן אל ה' קודם שיצילנו ואחר כן יתחנן איש שיצילנו; וה־ו' כי אם יתגבר איש על בעל דינו לא יעשה בו כל רעות במהרה, אלא יחשוב בדעתו קודם כי אם אעשה כן יבוא עלי כן; וה־ז' שיניח דבר שיהיה זכר עליו לדורות. א"א [אמר אומר]: למה לא הזכיר שם ה' בספר? נאמר כי אם יהיו כותבים במגילה עם שם ה' היו גם העכומ"ז [עובדי כוכבים ומזלות], מלכי מדי ופרס יכתבו בשם ה' שם בעל.

(א) ויהי בימי אחשוורוש הוא רביעי לבלשצר ושלישי למלכי פרס, ואחשוורוש הם ב'. מהודו ועד כוש הוא מן המזרח עד המערב, כי הודו במזרח וכוש במערב; ד"א [דבר אחר], כמו "מתפסח ועד עזה" [מלכים א ה' 4]. מדינה כמו ארץ מצרים כולה, ארץ גושן. ובמלואת אחר מלאת. בחצר גנת כי עם הארץ היה הרבה ולא היה יכול להם הבית. רצפת בהט ושש הקרקע שלה רצפה כמו מרצפת אבנים עם בהט ושש, והם ממין היקרים שיש להם עינים.

בהט־ושש ודר וסחרת: ז והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים ויין מלכות רב ביד המלך: ח והשתיה כדת אין אנס כי־כן א יסר המלך על כל־רב ביתו לעשות פרצון איש־ואיש: ט גם ושתתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשוורוש: י ביום השביעי פטוב לב־המלך ביין אמר למהומן בזתא הרבונא בנתא ואבנתא זתר וכרפס שבעת הסריסים המשרתים את־פני המלך אחשוורוש: יא להביא את־ושתתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות להראות העמים והשרים את־יפיה כי־טובת מראה היא: יב ותמאן המלכה ושתתי לבוא בדבר המלך אשר ביד הסריסים ויקצף המלך מאד וחתמו בערה בו: יג ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים כי־כן דבר המלך לפני כל־ידעי דת ודין: יד והקרנ אליו פרשנא שתל אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעת שרי א פרס ומדי ראי פני המלך הישבים ראשנה במלכות: טו כדת מה־לעשות במלכה ושתתי על א אשר לא־עשתה את־מאמר המלך אחשוורוש ביד הסריסים: טז ויאמר מומכן [קרי ממוכן] לפני המלך והשרים לא על־המלך לבדו

שונים זה מחולף מזה בתואר. ויין מלכות יקבוץ ד' דברים: ה־א ישן ולא חדש; ב' מבוסס וריח טוב; ג' טעמו טוב; ד' עינו טוב. כיד ידו היתה משגת. כדת כמנהג; ד"א, המלך לא חלפו. יסד כמו "ויסדו הבונים" [עזרא ג' 10]. בית המלכות לא בחצר כי אם בהיכלו. א"א [אמר אומר]: למה נסמכה מגלת איכה למגלת אחשוורוש [מגילת אסתר]? נאמר כי במגלת איכה יזכור צרות ישראל וחרבן המקדש ואיך הוגלו בין העכומ"ז, וזכר בזה הספר איך עזרם ה' בין העכומ"ז שנדע כי ה' מְיַסֵּר לישראל על דרך תוכחה לא על דרך נקמה. וזה הספר נכתב אחר ט"ו שנה לגזירת כורש. למהומן בזתא... ז' סריסים לא סריס ברבטי. ותמאן א"א: למה מאנה לבוא? נאמר פחדה שיאמר א' [אחד] מהם כי בתי או אסתי יפה ממנה; ד"א [דבר אחר], יראה כי אולי אם יצא יין המלך ממנו וישמע המלך כי ראו אותה יהרגנה, כי יאמר אני שפור הייתי ולמה קבלת ממני. יודעי העתים עתי המלכות. ראשונה במלכות מע' [מענין - פירוש] פעם ראשונה או כסא ראשונה קרוב למלך [הכסא הקרוב ביותר למלך]. ויאמר ממוכן י"א [יש אומרים] הוא המן.

עוֹתָהּ וּשְׂתֵי הַמְּלָכָה כִּי עַל-כָּל-הַשָּׂרִים וְעַל-כָּל-הָעַמִּים
 אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ: ^א כִּי-יֵצֵא
 דְּבַר-הַמְּלָכָה עַל-כָּל-הַנָּשִׁים לְהַבְזֹת בַּעֲלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן
 בְּאִמְרוֹם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ אָמַר לְהַבִּיא אֶת-וּשְׂתֵי הַמְּלָכָה
 לְפָנָיו וְלֹא-בָּאָה: ^ב וְהַיּוֹם הַזֶּה תִּאֲמַרְנָה | שָׂרֹת פָּרַס-וּמְדֵי
 אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת-דְּבַר הַמְּלָכָה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּבְדֵי בִזְיוֹן
 וְקִצְפָּה: ^ג אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר-מַלְכוּת מִלְּפָנָיו
 וַיִּכְתַּב בְּדַתִּי פָּרַס-וּמְדֵי וְלֹא יַעֲבֹר אֲשֶׁר לֹא-תָבוֹא וּשְׂתֵי
 לְפָנָי הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ
 הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה: ^ד וְנִשְׁמַע פֶּתַח הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה
 בְּכָל-מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל-הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן
 לְמַגְדֹּל וְעַד-קֶטֶן: ^ה וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים
 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כַּדָּבָר מִמּוֹכָן: ^ו וַיִּשְׁלַח סָפְרִים
 אֶל-כָּל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֶל-מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ
 וְאֶל-עַם וְעַם כָּל-שׁוֹנוֹ לְהִזְוֹת כָּל-אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר
 כְּלָשׁוֹן עַמּוֹ:

ב ^א אחר הדברים האלה כִּשְׁךְ חֲמֵת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ זָכַר
 אֶת-וּשְׂתֵי וְאֶת אֲשֶׁר-עָשְׂתָה וְאֶת אֲשֶׁר-נִגְזַר עָלֶיהָ:
^ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי-הַמֶּלֶךְ מִשָּׂרְתָיו יִבְקָשׁוּ לְמֶלֶךְ נַעֲרוֹת
 בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מֵרָאֵה: ^ג וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים
 בְּכָל-מְדִינֹת מַלְכוּתוֹ וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-נַעֲרֵה-בְּתוּלָה טוֹבֹת
 מֵרָאֵה אֶל-שׁוֹשַׁן הַבִּירָה אֶל-בֵּית הַנָּשִׁים אֶל-יַד הַגָּא

(ב) ואת אשר נגזר עליה גזירת מות.

סָרִים הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנִתְּנוֹן תַּמְרוּקִיָּהוּ: ^ד וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר
 תִּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וּשְׂתֵי וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי
 הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: ^ה אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה
 וּשְׁמוֹ מְרְדֳכָי בֶן יֶאֱזֵר בֶּן-שֹׁמְעַי בֶּן-קַיֵּשׁ אִישׁ יְמִינִי: ^ו אֲשֶׁר
 הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם-הַגָּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכָנְיָה
 מֶלֶךְ-יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: ^ז וַיְהִי אִמֹּן
 אֶת-הַדָּפָה הִיא אֶסְתֵּר בַּת-דָּדוּ כִּי אֵין לָהּ אָב וְאָם
 וְהַנַּעֲרָה יִפְתַּח-תְּאֵר וְטוֹבַת מֵרָאֵה וּבְמוֹת אֲבִיהָ וְאִמָּהּ
 לְקַחָהּ מְרְדֳכָי לֹו לְבַת: ^ח וַיְהִי בְּהַשְׁמַע דְּבַר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
 וּבְהַקְבִּץ נַעֲרוֹת רַבּוֹת אֶל-שׁוֹשַׁן הַבִּירָה אֶל-יַד הַגָּי
 וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל-בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל-יַד הַגָּי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים:
^ט וַתִּיטֵב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל
 אֶת-תַּמְרוּקִיָּה וְאֶת-מְנוּחָהּ לְתֵת לָהּ וְאֶת שִׁבְעַת הַנַּעֲרוֹת
 הָרְאיוֹת לְתֵת-לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁנֶנָּה וְאֶת-נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב
 בֵּית הַנָּשִׁים: ^י לֹא-הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת-עַמָּהּ וְאֶת-מוֹלְדֹתָהּ
 כִּי מְרְדֳכָי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא-תִגִּיד: ^{יא} וּבְכָל-יוֹם וַיּוֹם
 מְרְדֳכָי מִתְּהַלֵּךְ לְפָנָי הַחָצֵר בֵּית-הַנָּשִׁים לְדַעַת אֶת-שָׁלוֹם

איש יהודי נקרא יהודי שהגלה בשבט יהודה; ד"א, בזה השם נקראו בגלות. הדסה היו לה ב' [שני] שמות כמו יסכה - שרי [אשת אברהם]. א"א: למה לא לקח מרדכי לאסתר [כאשה] הלא זה מותר? נא [נאמר] היה איש זקן ועובד לה' ולא שיקח נערה קטנה. דבר המלך ודתו כי נשמע דבר המלך בשושן ודתו בשאר הערים; דבר אחר, דבר המלך הוא גזירתו ודתו הוא הספר שכתב; ד"א, דבר המלך בעד ב' קבוצים ראשון ביד הפקיד ושני ביד הגא [הוא הגין]; ד"א, דבר המלך בעבור ושתי ודתו בעבור מלכותה או ויפקד המלך פקידים. לא בקשה דבר מרוב צניעותה ובושת פניה. ויבהל זה הגי, את תמרוקיה של אסתר מנפשו. תמרוקיה פשימיטיא קקפוריא שהם יורקו על הפנים. מנותיה הם מנחות ומאכלות טובות ובגדים. ואת שבע הנערות המנהג שיתנו לה ז' נערות משרתות לה. וישנה הודיע כי תמרוקיה ומנותיה וגם על ערותיה משונים לטוב יותר. ומה יעשה בה מתמרוקים; ד"א, בדינה ובדתה.

אֶסְתֵּר וּמַה־יַעֲשֶׂה בָּהּ: יב וּבַהֲגִיעַ תֶּרֶךְ נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא |
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כַּדַּת הַנְּשִׁים שְׁנַיִם
 עֶשֶׂר חֹדֶשׁ כִּי בֵּן יִמְלֹאוּ יָמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּשִׁמּוֹן
 הַמֶּלֶךְ וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּבִשְׂמִים וּבִתְמֻרוּקֵי הַנְּשִׁים: יג וּבִזְוָה
 הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ
 לָבוֹא עִמָּה מִבֵּית הַנְּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ: יד בְּעֶרְבּוֹ הָיָא
 בָּאָה וּבִבְקָר הָיָא שָׂבָה אֶל־בֵּית הַנְּשִׁים שְׁנֵי אֶל־יָד
 שְׁעִשְׁנֵי סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילִגְשָׁיִם לֹא־תָבוֹא עוֹד
 אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חֲפִיץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם: טו וּבַהֲגִיעַ
 תֶּרֶךְ־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיתָיִל דָּד מְרֻדְכָי אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת
 לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר
 הִגִּי סָרִיס־הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנְּשִׁים וְתִהְיֶי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת חֵן
 בְּעֵינָי כָּל־רֵאִיָּה: טז וְתִלְקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ
 אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֵשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טַבַּת
 בְּשַׁנַּת־שִׁבַע לְמַלְכוּתוֹ: יז וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר
 מִכָּל־הַנְּשִׁים וְתִשָּׂא־חֵן וְחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלֹת וַיִּשֶׂם
 כֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיְמַלִּיכָהּ תַּחַת וְשֵׁתַי: יח וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
 מִשְׁתֵּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וְעַבְדָּיו אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וְהַנְּתִיחָהּ
 לְמַדִּינֹת עֲשֶׂה וַיִּתֵּן מִשְׂאֵת כֶּיֶד הַמֶּלֶךְ: יט וּבַהֲקַבֵּץ

ובהגיע תור נערה הודיע כי לא היה מגיע נערה נערה לבוא אל המלך כי אם אחר קץ היות לה י"ב חדש. וזה הדבר אולי היה בכל פעם ופעם של שכיבה אחר שהיה ישכב עם הנער [שוכב עם הנערה]. בערב... ובבקר היא שבה והיתה והיתה עושה עוד י"ב חדש ועוד היתה הולכת אל המלך. אל בית הנשים שני הוא בית שני אל שומר שני. ונקראה בשם תבוא פלוגית עתה; ד"א, כי אם חפץ בה המלך להמליכה ונקראה בשם מלכה. א"א: הלא ה' לא ינקה על עובדי עכו"ם? ועל גלוי עריות ועל שפיכות דמים, ואך מסרה עצמה לעכו"ם? נאמר כי ידעה אסתר אם תמאן ירע אותה רע מזה ויאניסוה ויוציאוה מדין ישראל ותחלל שבת ומועד וכל דבר התורה. והנחה למדינות כי לא לקח מהם מס. ויתן משאת היה ישלח לגדוליו מתנות ולעמי הארץ.

בְּתוּלוֹת שְׁנֵי וּמְרֻדְכָי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: כ אין אֶסְתֵּר
 מִגִּדַּת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ מְרֻדְכָי
 וְאֶת־מֵאֲמַר מְרֻדְכָי אֶסְתֵּר עֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר הִיתָה בְּאִמְנָה
 אִתּוֹ: כא בַּיָּמִים הָהֵם וּמְרֻדְכָי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קִצַּף
 בְּגַתָּן וְתָרַשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמֵרֵי הַסֶּף וַיִּבְקָשׁוּ
 לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ: כב וַיּוֹדַע הַדָּבָר לְמְרֻדְכָי וַיִּגֵּד
 לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מְרֻדְכָי:
 כג וַיִּבְקַשׁ הַדָּבָר וַיִּמְצָא וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר
 דְּבָרֵי הַיָּמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ:

ג אַחַר | הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גָּדַל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ אֶת־הַמֶּן
 בֶּן־הַמְּדַתָּא הָאֲנָנִי וַיִּנְשְׂאָהוּ וַיִּשֶׂם אֶת־כֶּסֶאוֹ מֵעַל
 כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ: ד וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר
 הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֶּן כִּי־בֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ
 וּמְרֻדְכָי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: ה וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
 אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמְרֻדְכָי מִדּוּעַ אַתָּה עוֹזֵר אֵת מִצְוַת
 הַמֶּלֶךְ: ד וַיְהִי בְּאִמְרָם [קרי כְּאִמְרָם] אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע
 אֵלֵיהֶם וַיִּגִּידוּ לְהַמֶּן לְרֹאוֹת הַיַּעֲמֹדוּ דְּבָרֵי מְרֻדְכָי כִּי־הִגִּיד

ובהקבץ בתולות שנית מע' [מענה] נתקבצו פעם ראשונה ביד הפקידים בכל מדינות מלכותו עד שושן הבירה; ד"א, בתחלה קבצו אותן אל שושן הבירה אל הגי ואחר כן קבצו אותן אל בית המלך והביאו לאסתר עמהן; ד"א, שנית לנשותי.

(ג) כי כן צוה לו בעבורו. א"א: מה נמנע מרדכי מלהשתחוות להמן? נאמ' כי כריעה והשתחויה לא יכשר לאדם כי אם לה'. והשיבו עליהם, אך אמר בשר חמישים "ויבוא שר חמישים השלישי ויכרע על ברכיו? (מלכים ב' א' 13), ואך השתחוה יעקב לעשו? נא' כי ההשתחויות הם ב' א' השתחויות עבודה; וה-ב' השתחויות כבוד, וזו השתחויות המן אלהות היתה, שנא': 'כורעים ומשתחוים'.

לָהֶם אֲשֶׁר-הוּא יְהוּדִי: ה וַיֵּרָא הָמֶן כִּי-אֵין מְרַדְכִי כִרְע
 וּמִשְׁתַּחֲוֶה לּוֹ וַיִּמְלֵא הָמֶן חֲמָה: ו וַיָּבֹז בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד
 בְּמְרַדְכִי לְבַדּוֹ כִּי-הִגִּידוּ לּוֹ אֶת-עַם מְרַדְכִי וַיִּבְקַשׁ הָמֶן
 לְהַשְׁמִיד אֶת-כָּל-הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל-מְלָכוֹת אַחַשְׁוֵרוּשׁ
 עִם מְרַדְכִי: ז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא-תְּחִלַּת יוֹם בְּשֵׁנַת שְׁתַּיִם
 עֲשָׂרָה לַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ הַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לְפָנָיו הָמֶן
 מִיּוֹם א לְיוֹם וּמִחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם-עָשָׂר הוּא-תְּחִלַּת
 אֲדָר: ח וַיֹּאמֶר הָמֶן לַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ יִשְׁנֹו עִם-אֲחֵר
 מִפְּזָר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלָכוֹתָּךְ וַדְּתִיחֵם
 שְׁנֹת מְכַל-עַם וְאֶת-דְּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ
 אֵין-שׁוּנָה לְהַנִּיחָם: ט אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב לְאַבְדָּם
 וְעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֶּסֶף אֲשֶׁקוֹל עַל-יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
 לְהָבִיא אֶל-גִּזְנוֹ הַמֶּלֶךְ: י וַיִּסֶּר הַמֶּלֶךְ אֶת-טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ
 וַיִּתְּנָהּ לְהָמֶן בֶּן-הַמְּדַתָּא הָאֲגָגִי צֶרֶר הַיְהוּדִים: יא וַיֹּאמֶר
 הַמֶּלֶךְ לְהָמֶן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב
 בְּעֵינֶיךָ: יב וַיִּקְרָאוּ סְפָרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשָׁלוּשָׁה
 עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכָל-אֲשֶׁר-צִוָּה הָמֶן אֶל
 אַחַשְׁדָּרְפָּנֵי-הַמֶּלֶךְ וְאֶל-הַפְּחָוֹת אֲשֶׁר א על-מְדִינָה וּמְדִינָה

וירא המן היה רואה פעם אחר פעם. הפיל פור הביא איש קוסם שיחשוב השעות של יום, לקח קלפים חתיכות או עשה קרועים וכתב על כל א' וא' שם היום. והיו ל' קלפים [30 קלפים], ואחר כך השליך כלם בכלי א' והיה מבלבל ומערבבם, והיה אומר הזמן בידי יום הריגתם והיה המנחש ישלח ידו בהם, ואשר היה יבוא בידו זה סימנו. ואמרו כי בניסן הצילם ה' מן פרעה; ובאייר עזרם על עמלק; ובסיון על זרח הכושי; ובתמוז על אדני זקן; ובאב במלך ערד; ובאלול במדין ועמלק; ובתשרי היתה חדוש מלכותם; ובמרחשוון שלמו מבניינו; ובכסליו ובטבת נעזרו בסיון ובועז; ובשבט נתחדשה גדולתם; ונשאר חדש אדר ובו מת משה רבינו, ולכן האבידים ה' בנחושים. **מפזר ומפרד** לא יתחננו. **ודתיהם שנות** כמו מילה, ושבת וחקים. **ואת דתי המלך** ירמוז אל מצותו שישתחו לו. **ולמלך אין שוה** אין נכון וטוב להניחם; ד"א, לא יתחבר עם המלך איש חבר שישווה עמו שיאמר לו הניחם; ד"א, אין שוה והועלה להניחם. **אל אחשדרפני המלך** אולי הם העומדים בצרכי המלך.

וְאֶל-שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כְּלִשְׁוֹנוֹ
 בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:
 יג וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל-כָּל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
 לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבֵּד אֶת-כָּל-הַיְהוּדִים מִנְּעֹר וְעַד-זָקָן
 טוּף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בְּשָׁלוּשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם-עָשָׂר
 הוּא-תְּחִלַּת אֲדָר וּשְׁלָלָם לְבוּז: יד פֶּתַח-שַׁנְיָן הַכְּתָב לְהַנְתֵּן דַּת
 בְּכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה גְלוּי לְכָל-הָעַמִּים לְהִזוֹת עֲתִדִים לְיוֹם
 הַזֶּה: טו הָרָצִים יֵצְאוּ דְחוּפִים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהַדַּת נִתְּנָה
 בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמֶן יֵשְׁבוּ לַשְּׁתוֹת וְהָעִיר שׁוֹשַׁן
 נְבֻכָה:

ד וּמְרַדְכִי יָדַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מְרַדְכִי
 אֶת-בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שָׂק וַאֲפֹר וַיֵּצֵא בַתּוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וַעֲקָה
 גְּדוּלָה וּמָרָה: ב וַיָּבֹא עַד לְפָנָיו שַׁעַר-הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבֹא
 אֶל-שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ שָׂק: ג וּבְכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם
 אֲשֶׁר דָּבַר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מִגִּיעַ אֲבָל גְּדוּלָה לַיְהוּדִים וְצוּם
 וּבְכִי וּמִסָּפַד שָׂק וְאֲפֹר יֵצַע לָרַבִּים: ד וּתְבוּאִינָה [קרי וְתְבוּאִינָה]
 נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיִּגִּידוּ לָהּ וַתַּחֲלֹחַלְתַּל הַמְּלָכָה מְאֹד
 וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת-מְרַדְכִי וּלְהַסִּיר שָׂקוֹ מֵעַלָּיו

אל מדינה ומדינה ככתבה כי המדינה תקבוץ עמים רבים; ד"א, כי המדינה תימן ויכליל ערים הרבה. **ונשלוח** הוא מצדד [שם פעולה בדקדוק]. א"א: הלא נפל הניחוש שלו בי"ג באדר ולמה שלח רצים המן במהרה מן י"ג בניסן? נא, בעבור שיתקנו עכו"מו עצמם להרוג לישראל בטוב, ועוד שלא ינחם המלך מהר [מאת] הדבר. **נבוכה** מן "נבוכים הם" [שמות י"ד 3]. א"א: למה נתחייבו ישראל [ישראל] אבידה באותו הזמן? נא, בעבור כי לא עלו לירושלם ונתרשלו ונתעצלו ולא עלו בשנת א' עד שנת י"ב לאחשורוש. וי"א [ויש אומרים] כי השתחוו לצלם שהקים נבוכדנצר - ולא כן הוא. וי"א שלקחו מבנות עכו"מו - ולא כן הוא.

(ד) **ותתחלחל** כמו "מלאו מתני חלחלה" [ישעיה כ"א 3].

וְלֹא קָבַל: הַ וְתִקְרָא אֶסְתֵּר לְהִתְדָּן מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
הָעֵמִיד לְפָנֶיהָ וּתְצַוֶּהוּ עַל-מַרְדֳּכָי לְדַעַת מַה-זֶּה
וְעַל-מַה-זֶּה: וַיֵּצֵא הֶתֶךְ אֶל-מַרְדֳּכָי אֶל-רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר
לְפָנֵי שַׁעַר-הַמֶּלֶךְ: וַיִּגְדֹּל-לוֹ מַרְדֳּכָי אֶת כָּל-אֲשֶׁר קָרְהוּ
וְאֵת אֶפְרָשֶׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הֶמֶן לְשָׂקוֹל עַל-גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ
בִּיהוּדִים [קרי בִּיהוּדִים] לְאִבְרָם: הַ וְאֵת-פֶּתֶשְׁגָּן כְּתַב־הֵדֶת
אֲשֶׁר-נָתַן בְּשׁוֹשָׁן לְהַשְׁמִידֵם נָתַן לוֹ לְהִרְאוֹת אֶת-אֶסְתֵּר
וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן-לוֹ
וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל-עַמּוּהָ: ט וַיָּבֹא הֶתֶךְ וַיִּגְדֹּל לְאֶסְתֵּר אֶת
דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי: וְתֹאמֶר אֶסְתֵּר לְהִתְדָּן וּתְצַוֶּהוּ אֶל-מַרְדֳּכָי:
כָּל-עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר
כָּל-אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹא-אֶל-הַמֶּלֶךְ אֶל-הַחֵצֵר
הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא-יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהִמִּית לְבַד מֵאֲשֶׁר
יוֹשִׁיט-לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת-שַׂרְבִּיט הַזֶּהב וְחִיָּה וְגַם לֹא נִקְרָאתִי
לָבוֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: יב וַיִּגְדֹּל לְמַרְדֳּכָי אֶת
דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: יג וַיֹּאמֶר מַרְדֳּכָי לְהָשִׁיב אֶל-אֶסְתֵּר
אֶל-תְּדַמֵּי בְּנַפְשֶׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית-הַמֶּלֶךְ מִכָּל-הַיְּהוּדִים:
יד כִּי אִם-הִחַרְשׁ תִּחְרִישִׁי בְּעַת הַזֹּאת רִוַח וְהִצַּלָּה יַעֲמֹד

פרשת כמו "כי לא פורש" (במדבר ט"ו 34). פתשגן הוא טופס. כי נתלה המן ב"ז בניסן כי התחילו לצום יום י"ד ויום ט"ו ויום י"ז ולמחר של צום נתלה, והאומר כי נתלה בסיון בכ"ב או בכ"ג בו יעשה כי משנתנה הדת בשושן עד שתבוא אסתר לפני המלך עברו ע' יום [70 יום], ולא יתכן כי הניחה הדבר בזמן רחוק. זה שלושים יום הודיעה כי לא אוכל לבוא זולת קריאתו. וזה שאמר ואני לא נקראתי לא כי לא היה הולך המלך אליה בערב לביתה, אבל זה ביום אמרה אסתר יש לי שלשים יום כי לא נקראתי לבוא למלך לשבת עמו. ואם יאמר איש: אמר שהיה המלך הולך אליה בערב למה שלח מרדכי אליה לבוא אל המלך ביום שתבוא לידי מות והמלך בערב היה הולך אליה? נא, כי חפצה אסתר לבוא אל המלך ביום. אל תדמי אל תשקוטי בנפשך. רוח והצלה יעמוד לישראל כי יש לה יכולת בכל דבר שיחפוץ; ד"א, ממקום אחר ממקום אחריו והוא בית המקדש.

לַיְהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאֵת וּבֵית-אֲבִיךָ תֹאבְדוּ וּמִי יוֹדֵעַ
אִם-לָעַת כְּזֹאת הִנְעַתְּ לַמְּלָכוֹת: טו וְתֹאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב
אֶל-מַרְדֳּכָי: טז לֵךְ כְּנֹס אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים
בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל-תֹּאכְלוּ וְאֶל-תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
לַיְלָה וַיּוֹם גַּם-אֲנִי וְנִעַרְתִּי אֲצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר לֹא-כֹדֶת וּכְאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי: יז וַיַּעֲבֹר מַרְדֳּכָי
וַיַּעַשׂ כְּכָל אֲשֶׁר-צִוְתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר:

ה וַיְהִי אִ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּתְלַבֵּשׂ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת וּתַעֲמֹד
בַּחֵצֵר בֵּית-הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב
עַל-כִּסֵּא מְלָכוֹתוֹ בְּבֵית הַמְּלָכוֹת נֹכַח פֶּתַח הַבַּיִת: ז וַיְהִי
כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת-אֶסְתֵּר הַמְּלַכָּה עֹמֶדֶת בַּחֵצֵר נִשְׂאָה חֵן
בְּעֵינָיו וַיִּוָּשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת-שַׂרְבִּיט הַזֶּהב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ
וּתְקַרַב אֶסְתֵּר וּתִגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׂרְבִּיט: ח וַיֹּאמֶר לָהּ
הַמֶּלֶךְ מַה-לָּךְ אֶסְתֵּר הַמְּלַכָּה וּמַה-בִּקְשָׁתְךָ עַד-חֲצִי
הַמְּלָכוֹת וַיִּנְתֵּן לָךְ: ט וְתֹאמֶר אֶסְתֵּר אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב
יָבֹא הַמֶּלֶךְ וְהֶמֶן הַיּוֹם אֶל-הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי לוֹ:
ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִהֲרֹו אֶת-הֶמֶן לַעֲשׂוֹת אֶת-דְּבַר אֶסְתֵּר
וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהֶמֶן אֶל-הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר-עָשָׂתָה אֶסְתֵּר:

ומי יודע אם לעת כזאת מענה: אם בזאת העת בשנה הבאה הגעת למלכות; ד"א, הפחידה ואמר לה: אולי לא תשארי עד י"ג באדר במלכות, כי יעשה ה' עליכם ברוב תחבולותיו ותמותו אתם קודם שנמות אנחנו; ד"א, כי ה' היה יודע כי ישראל יפלו בצרה הזאת והשיג ה' אותך למלוכה שתצילי לישראל, ואם לא תעשי תתחייבי. וצומו עלי ו' יתיר [הו' הראשונה מיותרת]; ד"א, וצומו עלי ואל תאכלו ולא אמר אל תאכלו ואל תשתו שיהיה ביאור וצומו עלי. שלשת ימים כי וצומו עלי זולת שלשת ימים.

(ה) ותלבש אסתר מלכות בגדי מלכות.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַלַּיִן מַה־שְּׂאֵלְתְךָ וַיִּנְתֵּן
 לָךְ וּמַה־בְּקִשְׁתְּךָ עַד־חֲצֵי הַמַּלְכוּת וְתַעֲשֶׂה׃ וַתַּעַן אֶסְתֵּר
 וַתֹּאמֶר שְׂאֵלְתִי וּבְקִשְׁתִּי׃ ח אִם־מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
 וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־שְׂאֵלְתִי וְלַעֲשׂוֹת
 אֶת־בְּקִשְׁתִּי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה
 לָהֶם וּמִתֵּר אֶעֱשֶׂה כְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ׃ ט וַיֵּצֵא הָמֵן בַּיּוֹם הַהוּא
 שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וּכְרָאוֹת הָמֵן אֶת־מֶרְדֳּכָי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
 וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמְלֵא הָמֵן עַל־מֶרְדֳּכָי חֶמֶה׃
 י וַיִּתְאַפֵּק הָמֵן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־אֶהֱבִי
 וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ׃ יא וַיִּסְפֹּר לָהֶם הָמֵן אֶת־כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב
 בָּנָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ
 עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ׃ יב וַיֹּאמֶר הָמֵן אֵף לֹא־הִבִּיֵּאֶה
 אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עֲשִׂתָּה כִּי
 אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמִתֵּר אֲנִי קְרוּא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ׃ יג וְכַל־זֶה
 אֵינְנֵנו שׂוֹה לִי בְּכַל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מֶרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי
 יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ׃ יד וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכַל־אֶהְבִּי
 יַעֲשׂוּ־עִין גְּבוּהַ חֲמֻשִּׁים אִמָּהּ וּבְבִקְרֹא אֶמֶר לְמֶלֶךְ וַיִּתְּלוּ
 אֶת־מֶרְדֳּכָי עָלָיו וּבֹא־עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שְׂמֵחַ וַיִּיטֵב
 הַדָּבָר לְפָנֵי הָמֵן וַיַּעַשׂ הַעֵץ׃

ויִתְאַפֵּק הוא לשון חכוי [הַמְתָּנָה], כי לא עשה עמו דבר רע. שׂוֹה לי אישייוון; ד"א, כמו 'שויתי ה' [תהלים ט"ו 8]. משום לא אשוה כבודי אצל מרדכי כי אם מעשה גדול ועדוף מן כבודי.

■ ותקום ותאמר אחת מההקדמות הבאות לפי המשך קריאת המגילה: החזן קורא פסוק והקהל חוזר על הפסוק:

אם תרצה תאמר את ההקדמה הזאת:

אִז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ, וַיִּקְשַׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע,
 וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכָרוֹן לְפָנָיו, לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׂמוֹ׃
 וַהֲיִו לִי אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת, לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה,
 וְחַמְלַתִי עֲלֵיהֶם, כַּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ׃
 וּשְׁבַתְתֶם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, בֵּין עַבְדֵי אֱלֹהִים, לְאֲשֶׁר
 לֹא עֲבָדוּ׃

או תאמר את ההקדמה הזאת:

הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ יְהוָה שׁוֹמֵר,
 יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינְךָ׃ יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יִכְפֹּה,
 וַיִּרַח בְּלִילָה׃

אז נדברו: הקדמה זאת (או ההקדמה 'הנה לא ינום ולא ישן') נקראת לפי תחילת פרק ו' שמהווה את תחילת הישועה בסיפור מגילת אסתר ולכן נקבעה קריאת הקדמה והפסקה בקריאת המגילה במקום זה. הקדמה זאת כוללת פסוקים מנבואת מלאכי שנאמרו אחרי דברי אנשים שתהו אחרי הנהגת ה' בעולם וחזו בהצלחת רשע ולא הבינו את דרכי ה' ומשפטי, וכתגובה לדברים אלה של אותם האנשים שתהו אחר דרך הנהגת אלוהים בעולם, דיברו ביניהם יראי ה'. אלוהים הקשיב לדבריהם ונתן להם שכר. הקדמה זאת מדברת בדרך משל על ספר זיכרון שכותבים מלכים כמו ספר הזכרונות שכתב אחשורוש וזאת כי אין לפני אלוהים כל שחכה, והיא מרמזת מבחינה לשונית על ספר זכרונותיו של המלך אחשורוש.

■ נִדְבְּרוּ דיברו ביניהם. סֵפֶר זְכָרוֹן רשימת שמות לזיכרון. וזה נאמר דרך משל. חֹשְׁבֵי שְׂמוֹ האנשים שחושבים תמיד בדרכי ה' ושמו נמצא במחשבותיהם. סְגֻלָּה אוצר יקר. וְחַמְלַתִי וריחמתי.

הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן: הקדמה זאת נקבעה כאחת ההקדמות האפשריות בהפסקה שלפני פרק ו' שמהווה את התחלת הגאולה. בתוכנה המילולי היא מרמזת על שנת המלך אחשורוש, ומשמעותה היא מציינת שה' לא ישן ותמיד משגיח ושומר על עם ישראל.

■ עַל־יַד יְמִינְךָ ה' עומד לימין המתפלל ומגן עליו. שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל הכוונה לאלוהים. יוֹמָם ביום. וְיָרַח בְּלִילָה וירח לא יכה אותך בלילה. יתכן שהכוונה אינה רק לירח אלא לכל סכנה בלילה.

■ ותמשיך לקרוא את המגילה עד הגיעך בפסוק 'זחמת המלך שככה':

ו א בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך: ב וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על-בנתנא ותירש שני סריסי המלך משמרי הסף אשר בקשו לשלח יד במלך אחשוורוש: ג ויאמר המלך מה-נעשה יקר וגדולה למרדכי על-זה ויאמרו גערי המלך משרתיו לא-נעשה עמו דבר: ד ויאמר המלך מי בחצר והמן בא לחצר בית-המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את-מרדכי על-העץ אשר-הבין לו: ה ויאמרו גערי המלך אליו הנה המן עמד בחצר ויאמר המלך יבוא: ו ויבוא המן ויאמר לו המלך מה-לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו ויאמר המן בלבו למי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני: ז ויאמר המן אל-המלך איש אשר המלך חפץ ביקרו: ח יביאו לבוש מלכות אשר לבש-בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן בתי מלכות בראשו: ט ונתון הלבוש והסוס על-יד-איש משרי המלך הפרתמים והלבישו את-האיש אשר המלך חפץ ביקרו והרביבהו על-הסוס ברחוב העיר וקראו לפניו בכה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו: י ויאמר המלך להמן מהר קח את-הלבוש ואת-הסוס באשר דברת ועשה-כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך אל-תפל דבר מכל אשר דברת: יא ויקח המן את-הלבוש ואת-הסוס וילבש את-מרדכי

(ו) ויאמר המן בלבו זה מעשה הסופר.

וירביבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו בכה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו: יב וישב מרדכי אל-שער המלך והמן נדחף אל-ביתו אבל וחפוי ראש: יג ויספר המן לזרש אשתו ולכל-אנהיו את כל-אשר קרהו ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא-תוכל לו כי-נפול תפול לפניו: יד עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו ויבהלו להביא את-המן אל-המשתה אשר-עשתה אסתר:

ז א ויבא המלך והמן לשות עם-אסתר המלכה: ב ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני במשתה הזין מה-שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך ומה-בקשתך עד-חצי המלכות ותעש: ג ותען אסתר המלכה ותאמר אם-מצאתי חן בעיניך המלך ואם-על-המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי: ד כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין הצר שנה בנגח המלך: ה ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואי-זה הוא אשר-מלאו לבו לעשות כן: ו ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה:

ויקרא לפניו אפרשיטון. וחפוי ראש מכוסה ראש עם חיקו כמו חופה בבושה וכלמה.

(ז) תנתן לי נפשי היה מנהג הפרסיים - אדם אם תהיה לו שאלה לפני המלך בעבור אחר, יכשר לו לדבר דברים בעבור נפשו קודם, ואחר כן בעבור אהובו. כי אין הצר שיהיה לא יכשר לצר שיזוה ויעשה בקשתו ויזיק המלך לעצמו בדם נקיים; ד"א, כי אין יתרון הצר שיהיה בנגח המלך, כי אם נזק המלך עדוף מן יתרון הצר; ד"א, אם היינו נמכרים עבדים ולשפחות הייתי מחרישה, כי לא ישוה זה מעשה הצר אם יכעס המלך עליו, כי כעס המלך גדול הוא ומכירתו קלה.

וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבַּיִת וְהָמֶן
 עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאַסְתֵּר הַמֶּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כָלְתָהּ
 אֵלָיו הִרְעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ: ה וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבַּיִת וְ
 אֶל־בַּיִת וּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן וְהָמֶן נָפַל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אִסְתֵּר
 עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבוֹשׁ אֶת־הַמֶּלְכָּה עִמִּי בַּבַּיִת
 הַדָּבָר יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמֶן חָפוּ: ט וַיֹּאמֶר
 חֲרִבּוּנָה אֶחָד מִן־הַפְּרִיטִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה־הָעֵץ
 אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמֶן לְמַרְדְּכָי אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עָמַד
 בַּבַּיִת הָמֶן גָּבַהַּ חֲמוּשִׁים אִמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהֹו עָלָיו:
 י וַיִּתְּלוּ אֶת־הָמֶן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמַרְדְּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ
 שָׁכָכָה: יג

■ ותקום ותאמר את ההקדמה הזאת: החזן מתחיל והקהל חוזר על הפסוק:

**מִי־כַמְכָּה בְּאֵלֶם יְהוָה, מִי כַמְכָּה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ, נוֹרָא
 תְּהִלַּת עֲשֵׂה פִּלְא: יְהוָה אֱלֹהֵי אֲתָה, אֲרוֹמְמֶךָ אוֹדָה
 שְׁמֶךָ כִּי עֲשִׂית פִּלְא, עֲצוֹת מִרְחוֹק אֲמוּנָה אֲמֵן: מִשְׁבַּח
 וּמְרוֹמִם וּמְהִדָּר לְמֶלֶךְ שָׁמַיָא, דִּי כָל־מַעֲבָדוּהֵי קִשְׁוּט
 וְאַרְחַתָּה דִּינִי, וְדִי מְהֻלְכִין בְּגוּה יָכַל לְהַשְׁפִּילָה: יג**

הגם לכבוש לא נשאר לך כי אם להרוג לאשתי אשר עמי בבית, כי כל חפצך נעשו, ולא נשאר לך
 כי אם לכבוש אותה. הגם לכבוש למלכה לשפחה ולהריגה; ד"א, הגם ליקרב איש במטות הנשים;
 ד"א, הגם לכבוש ולתפוש בגדי המלכה, כי אין מנהג לתפוש המלכה ולקרב אצל המטה. בבית
 מע' עמי אתה בבית ותעשה כזה לפני. חפו נתכסו מן הבושת; ד"א, כן היה מנהג בעת שיקצוף
 המלך על איש מבאים מכסה ומכסים פני האיש עד שיצוה להרגו.

מי כמכה: הקדמה זאת נאמרת לאחר שמסופר שהמן נתלה על העץ. בתוכנה היא באה לפאר
 ולהודות לאלוהים על שהושפל הרשע תודות לאלוהים. ההקדמה מורכבת משלושה פסוקים:
 הראשון הוא משירת היס בה יש הודיה לה' על השפלת פרהה מלך מצרים, השני הוא מספר
 ישעיהו והוא הפסוק הראשון ממומור ההודיה שיושר ביהודה לאחר מפלת הערצים הזרים
 והשלישי כולל חלק מהפסוק שאמר נבוכדנצר מלך בבל בו הוא שיבח את ה' אלהי ישראל.

■ נאדר אדיר חוק ועצום. נאדר בקדש בעל קדושה אדירה. עצות מרחוק העצות, הגזרות אשר גזרת
 מרחוק, כלומר מימי קדם. אמונה אמן התקיימו במלואן. משבח ומרומם וכו' משבח ומרומם ומקדר את
 מלך השמים, אשר כל מעשיו אמת, ודרכיו משפט, ואת המהלכים בגאון יכול להשפיל.

בקצת קהילותינו אומרים את החיבור הזה לאחר ההקדמה ולפני המשך קריאת המגילה:

אָדוֹן יְשׁוּעוֹת אֱלֹהֵי מוֹשְׁעוֹת אוֹהֵב דִּין אוֹחוֹ בַּמִּשְׁפָּט
 בַּמִּשְׁפָּט תוֹמֵךְ בְּדִין וּמִתְנַקֵּם בְּאוֹיְבֵי עִמּוֹ בָּם גְּעַרְתּוֹ
 גְּעַרְתּוֹ בַּיָּם גְּדֹלוֹ בְּתַבֵּל גּוֹיֵי אֲדָמָה גֵּרֵשׁ דְּבָרוֹ
 דְּבָרוֹ שְׁלוּחוֹ דְּבָרָיו בְּמַעֲשָׂיו דְּמָמָה לִפְנֵי דְמוֹת הַחַיּוֹת
 הַחַיּוֹת נוֹשְׂאוֹת הוֹד אֵימָתוֹ הוּא מִלְּפָנִים הֵכִין וּפְעַל
 וּפְעַל צְדִיק וְעֵסָה רָשָׁע וְזָמַם זָד וְאָבַד זְכָרוֹ
 זְכָרוֹ אָבַד זְרוּעוֹ נִשְׁפָּר זְרוּעוֹ נִשְׁמַד זָכִים חָמַל
 חָמַל עַל עִמּוֹ חָס עַל מְעוֹנוֹ חוֹשְׁבֵי רְעוֹת חֲשָׁבִים טָמֵן
 טָמֵן בְּעַפְרֵי טוֹפְלֵי כְזָבִים טָמְנָם בְּטָמוֹן טָרַם יִתְגַּבְּרוּ
 יִתְגַּבְּרוּ רָשָׁעִים יָבֹא אֵידָם יַחִישׁ עֲלֵיהֶם יוֹם כְּלִיזוֹן
 כְּלִיזוֹן חֲרוֹץ כְּרוֹת אֲלֵיהֶם כְּלָה וְנִחְרָצָה כְּבָדָה לְהֵם
 לְהֵם לֹא עָזַב שְׂדֵשׁ לְבַעַר נָר לְהַשְׁמִיד צָר לְהַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת
 מִלְחָמוֹת הַשְּׁבִית מְגוֹי קָנָה מִלֵּט עִמּוֹ מִקְשַׁת נַחוּשָׂה
 נַחוּשָׂה שָׁמוֹ נְבָהִלִים נִצְהָלוּ נָטוּשׁ נְחַמְדִּים נָתְנוּ סוֹדָם
 סוֹדָם סֵלֶף סָגוֹר סָרְעִימוֹ שָׂרִי עִמּוֹ סִלְסְלוּ עִזְמוֹ
 עִזְמוֹ הוּא עוֹז הַלְבִּישָׁם עוֹז אָבוֹתָם עוֹזֵר פָּדָם
 פָּדָם מִצָּר פִּלְשׁ צוֹרָרָם פָּצַל עָרִיצִים פּוֹעַל צְדִיק
 צְדִיק הוּא צְדָקוֹת אָהֵב צְדָקוֹת אָבוֹתֵינוּ צָפוּי לוֹ קוֹדָם
 קוֹדָם רוּגוֹ קְדָמָה יְשׁוּעָה קוֹדָם צָרָה קְדָמָה רוּחָה
 רוּחָה עַל עִמּוֹ רַחוּם הַשְּׁבִיעַם רָם פְּרוֹב רַחֲמֵי רָאָה שׁוּעָם
 שׁוּעָם שָׁמַע שׁוּעוֹ וְנִעְזְרוּ שָׁב שְׁבוֹת שְׁבָטִים תוֹמֵךְ
 תוֹמֵךְ תְּמִימִים תַּעֲב תַּעֲתוּעִים תַּחַת לְשׁוֹנוֹ תִּלְהֹו עַל הָעֵץ
 עַל הָעֵץ תִּלְהֹו לְשׁוֹנוֹ תַּחַת תַּעֲתוּעִים תַּעֲב תְּמִימִים תוֹמֵךְ יג

אָדוֹן יְשׁוּעוֹת: הוא חבור של קדמונינו ז"ל ונ"ע. מגיה סידור וילנא התר"ן, פנחס בן אהרון
 מאליצסכיי ז"ל העיד כי שמע מפי הרב אב"ן רש"ף ז"ל כי השיר הזה הוא כנראה לו חיבור של
 החכם ענן בן דוד הנשיא נ"ע.

ח ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את־בית המן עזר היהודים [קרי היהודים] ומרדכי בא לפני המלך כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מָה הוּא־לָהּ: ב וְלִסֵּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבְעוֹתָיו אֲשֶׁר הָעֵבִיר מִהֶמֶן וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתִּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכָי עַל־בֵּית הַמָּן: ג וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לְפָנָי רַגְלָיו וַתִּתְחַנֵּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רַעַת הַמָּן הָאֲנֹכִי וְאֵת מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים: ד וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת שַׂרְבֹּט הַזֹּהָב וַתִּקָּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לְפָנָי הַמֶּלֶךְ: ה וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מֵעֲצָאֵתִי חַן לְפָנָיו וְכִשֶׁר הַדָּבָר לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכְתֹּב לְהַשִּׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מִחֲשַׁבְתַּת הַמָּן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲנֹכִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹּת אֶת־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ: ו כִּי אֵיכָכָה אוֹכֵל וְרֵאִיתִי בָרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכֵל וְרֵאִיתִי בְּאֲבָדֵן מוֹלְדָתִי: ז וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרֶשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֳּכָי הַיְהוּדִי הַזֶּה בֵּית־הַמָּן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֵתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ בַיהוּדִים [קרי בַיהוּדִים]: ח וְאַתֶּם כְּתֹבוּ עַל־הַיְהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וַחֲתֹמוּ בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כָתַב אֲשֶׁר־נִכְתַּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנִחַתּוּם בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהַשִּׁיב: ט וַיִּקְרְאוּ סְפָרֵי־הַמֶּלֶךְ בַּעֲת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִיּוֹן בְּשָׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדֳּכָי אֶל־הַיְהוּדִים וְאֵל הָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים וְהַפְּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר אֶמְהַדּוּ

וְעַד־כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כְּלִשְׁנֹו וְאֶל־הַיְהוּדִים כְּכַתְּבָם וְכְלִשְׁוֹנָם: י וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרֶשׁ וַיִּחַתֶּם בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הַרְצִיִם בְּסוּסִים רֶכְבֵי הַרְכָּשׁ הָאֲחַשְׁתָּרְזִים בְּנֵי הַרְמָכִים: יא אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וְעִיר לְהַקְהֵל וּלְעַמֹּד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וּלְהַרְגוֹ וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חַיִּל עִם וּמְדִינָה הַצָּרִים אַתֶּם טָף וְנָשִׁים וְשָׁלָלָם לְבוֹז: יב בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרֶשׁ בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אָדָר: יג פֶּתַח־שַׁנְיָן הַכָּתַב לְהַנְתִּין דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גְלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלַהֲלוֹת הַיְהוּדִים [קרי הַיְהוּדִים] עַתּוּדִים [קרי עַתִּידִים] לְיוֹם הַזֶּה לְהַנְקָם מֵאִיְבֵיהֶם: יד הַרְצִיִם רֶכְבֵי הַרְכָּשׁ הָאֲחַשְׁתָּרְזִים יִצְאוּ מִבְּהַלִּים וּדְחוּפִים בְּדָבָר הַמֶּלֶךְ וַחֲדַת נִתְּנָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה: טו וּמָרְדֳּכָי יֵצֵא מִלְּפָנָי הַמֶּלֶךְ בְּלָבוֹשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחֹזֶר וְעֹטְרַת זָהָב גְּדוּלָּה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוֹשַׁן צְהֵלָה וְשִׁמְחָה: טז לַיְהוּדִים הֵיטָה אֹרְחָה וְשִׁמְחָה וְשָׁשׂוֹן וַיִּקָּר: יז וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וְעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מִזֵּיעַ שִׁמְחָה וְלֹא שְׁחֹר לְגַמְרִי

(ח) ויכתוב בשם המלך אחשוורוש דע כי אמר המלך אין להשיב את הספרים, ואיך עשה מרדכי והפיל זו הגזרה? נא' ד' (נאמרו ארבעה) דברים: א' כתבו לשרים של מדינות כי המן היה מתחלה אהוב המלך - ועתה נתברר כי הוא מורד; ב' או כתבו כי המלך חפץ לנסות היהודים אם יברחו מתחת יד מלכותו או לא; ג' או כתבו כי המלך חפץ שיבחן כל העכו"מז ואנשים הרעים; ד' או כתבו כי טבעת גנב אותו-המן וחשב למרוד במלך. א"א: יכשר זה למלכים שיאמר: 'הרגו אנשי? נאמ', אמר להם הרגו זרע עמלק ואנשי המן שכולם יועצים היו לו למרוד. תכלת ביניטון. וחור לבן. ועטרת היתה העטרת על לבוש שלו ואין הוא כתר מלכות. ותכריך בוץ הוא מעיל שש. בוץ הוא שש משור לבן. וכרמיל הוא תולעת שני. ותכריך בוץ הוא לבן טוב מן חור. או יהיה ותכריך צביעה כמו כרמיל אבל בוץ הוא לבן. וארגמן הוא אושטורוזיונדא - לא אדום לגמרי ולא שחור לגמרי.

וּשְׁשׁוֹן לַיהוּדִים מִשְׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וּרְבִים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ
 מִתִּיהָדִים כִּי־נִפְלַ פְּחַד־הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם:

ט x וּבְשָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר
 יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהַעֲשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר
 שָׁבְרוּ אִיבֵי הַיְהוּדִים לְשָׁלוֹט בָּהֶם וַנִּהְפּוּד הוּא אֲשֶׁר
 יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשָׁנָאֵיהֶם: ב נִקְהָלוּ הַיְהוּדִים
 בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוֹשׁ לְשַׁלַּח יָד
 בַּמִּבְקָשֵׁי רַעְתָּם וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נִפְלַ פְּחַדָּם
 עַל־כָּל־הָעַמִּים: ג וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֲחֻשְׁדָּרָפָּנִים
 וְהַפְּחוֹת וְעַשְׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִנְּשָׂאִים אֶת־הַיְהוּדִים
 כִּי־נִפְלַ פְּחַד־מְרַדְכֵי עֲלֵיהֶם: ד כִּי־גָדוֹל מְרַדְכֵי בְּבֵית
 הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינֹת כִּי־הָאִישׁ מְרַדְכֵי הוֹלֵךְ
 וְגָדוֹל: ה וַיָּבֹו הַיְהוּדִים בְּכָל־אִיבֵיהֶם מִכַּת־חֶרֶב
 וְהָרָג וְאֲבָדוֹן וַיַּעֲשׂוּ בְּשָׁנָאֵיהֶם פְּרָעוֹנָם: ו וּבְשׁוֹשָׁן
 הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאֲבָד חֲמִשׁ מֵאוֹת
 אִישׁ:

פְּרִשְׁנֵדְתָּא
 דְּלָפּוֹן
 אֲסָפְתָּא:
 פּוֹרְתָּא
 אֲדִלְתָּא
 אֲרִידְתָּא:

ז וְאֵת |
 ח וְאֵת |
 ט וְאֵת |
 י וְאֵת |
 יא וְאֵת |
 יב וְאֵת |

(ט) ואת פרשנדתא... עשרת בני המן זולת החמש מאות.

פְּרִשְׁנֵדְתָּא
 אֲרִיִּסִי
 אֲרִדְי
 וַיְתָּא:

בְּלֵי הַמֶּן בְּיַד־הַמְּדִינָתָא עֲרַר הַיְהוּדִים הָרְגוּ וּבְבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ
 אֶת־יָדָם: א בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפָּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוֹשָׁן הַבִּירָה
 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמְּלָכָה בְּשׁוֹשָׁן
 הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאֲבָד חֲמִשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשָׂרַת
 בְּנֵי־הַמֶּן בְּשָׂאָר מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ מָה עָשׂוּ וּמַה־שָּׂאֲלָתְךָ
 וַיִּנְתֵּן לָךְ וּמַה־בְּקָשְׁתְּךָ עוֹד וְתַעֲשִׂ: ג וְתֹאמֶר אֶסְתֵּר
 אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנְתֵּן גַּם־מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשָׁן
 לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם וְאֵת עֲשָׂרַת בְּנֵי־הַמֶּן יִתְּלוּ עַל־הָעֵץ:
 ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַעֲשׂוֹת כֵּן וְתִנְתֵּן דָּת בְּשׁוֹשָׁן וְאֵת עֲשָׂרַת
 בְּנֵי־הַמֶּן תִּלְּוּ: ט וַיִּקְהָלוּ הַיְהוּדִים [קרי הַיְהוּדִים] אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשָׁן
 גַּם בַּיּוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהֲרֹגוּ בְּשׁוֹשָׁן שְׁלֹשׁ
 מֵאוֹת אִישׁ וּבְבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: י וּשְׂאָר הַיְהוּדִים
 אֲשֶׁר בְּמְדִינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהָלוּ וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנֹחַ
 מֵאִיבֵיהֶם וְהָרוּג בְּשָׁנָאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים אָלֶף וּבְבִזָּה
 לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: יא בַּיּוֹם־שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְנֹחַ
 בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה: יב וְהַיְהוּדִים
 [קרי וְהַיְהוּדִים] אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשָׁן נִקְהָלוּ בְּשָׁלְשָׁה עָשָׂר בּוֹ
 וּבְאַרְבַּעַה עָשָׂר בּוֹ וְנֹחַ בְּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשָׂה אֹתוֹ יוֹם

ובבזה לא שלחו את ידם כי הנביאים הזהירום, ואולי ראשיהם או מרדכי כתב אליהם שלא ישללו כי אם למלך יתנו. ומצות הפורים ד' דברים חייבים: ה-א' משתה שלא יצום איש; ב' שמחה שלא יבכה איש; ג' ומשלוח מנות; וה-ד' ומתנות לאביונים.

מִשְׁתָּהּ וּשְׂמֵחָה: יט עַל־כֵּן הַיְהוּדִים הַפְּרֹזִים [קרי הַפְּרָזִים] הַיִּשְׁבִּים בְּעָרֵי הַפְּרֹזוֹת עָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שְׂמֵחָה וּמְשֻׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וּמְשֻׁלַּח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: כ וַיִּכְתֹּב מְרַדְּכִי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמְּלֹךְ אַחֲשֻׁרוּשׁ הַקְּרוּבִים וְהַרְחוּקִים: כא לְקִיָּם עֲלֵיהֶם לְהֵיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם־חַמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וּשְׁנָה: כב כִּימִים אֲשֶׁר־נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וּשְׂמֵחָה וּמְשֻׁלַּח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְנּוֹת לְאֲבִיוֹנִים: כג וְקִבֵּל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר־הִחְלוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מְרַדְּכִי אֲלֵיהֶם: כד כִּי הָמֹן בֶּן־הַמֶּדְיָה הָאֲנָנִי עָרַר כָּל־הַיְהוּדִים חָשֵׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְדָּם וְהַפֵּל פּוֹר הוּא הַגּוֹדֵל לְהַמָּם וּלְאַבְדָּם: כה וּבְבֹאֶה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב מִחֲשֻׁבְתּוֹ הָרַעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים עַל־רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת־בְּנָיו עַל־הָעֵץ: כו עַל־כֵּן קָרָאוּ לְיָמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כָּל־דְּבָרֵי הָאֲנָנִי הַזֹּאת וּמָה־רָאוּ עַל־כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם: כז קִיָּמוּ

וְקִבֵּל מֵעַ' עִם הַיְהוּדִים. אֵת אֲשֶׁר הִחְלוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁתָּה וּשְׂמֵחָה. וְאֵת אֲשֶׁר כָּתַב מְרַדְּכִי מִשְׁלֹחַ מְנוֹת. ד"א, אֵת אֲשֶׁר הִחְלוּ לַעֲשׂוֹת מִנְפֶשֶׁם - י"ד ט"ו בְּשֵׁנָה הַרְאִשׁוֹנָה. וְכֵן קִבְלוּ מֵאֲשֶׁר כָּתַב מְרַדְּכִי עֲלֵיהֶם. וּבִבְאֵה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַכְנִיסָה לְמְרַדְּכִי לִפְנֵי צוּחַ הַמֶּלֶךְ לְכַתּוּב כֵּן מְרַדְּכִי כֹל מִה שִׁיחֲפוּץ, וְאַחַר כֵּן הַכְנִיסוּ הַכְּתָבִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְקָרָא אוֹתָם הָאוֹמֵר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. זֶה שֶׁאָמַר אָמַר עִם הַסֵּפֶר הוּא הַקּוּרָא עִם הַסֵּפֶר. עַל כֵּן עַל כָּל דְּבָרֵי בַעֲבוּר הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים בּוֹ הַמְּגִילָה. וּמָה צָרָה רָאוּ עַל כָּכָה, וּמָה שֶׁשׁוֹן הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם; ד"א, אֲשֶׁר רָאוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ בְּדַעְתָּם לִנְחוּ בִי"ד לְאִכּוֹל וּלְשִׁתּוֹת, וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם כָּתַב מְרַדְּכִי לְקִיָּים גַּם אֵת יוֹם ט"ו; ד"א, מֵעַ' וּלְמַעַן רָאוּ עַל כָּכָה כִּי הִפִּיל פּוּר לְהוֹמֵם. עַל כֵּן קָרָאוּ לְיָמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים. וּלְמַעַן הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם סְפָרִים שֶׁל הָמֵן לְאַבְדָם בְּיוֹם י"ג לְחֹדֶשׁ אֲדָר.

וְקִבֵּל [קרי וְקִבְלוּ] הַיְהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל־זְרַעֲם וְעַל כָּל־הַנְּלוּיִם עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לְהֵיוֹת עֹשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־שָׁנָה וּשְׁנָה: כח וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר וְדוֹר מְשֻׁפָּחָה וּמְשֻׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְהוּדִים וְזָכְרָם לֹא־יִסּוּף מִזְרַעֲם: כט וְהִכְתַּב אֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה בַת־אֲבִיתָיִל וּמְרַדְּכִי הַיְהוּדִי אֶת־כָּל־תְּקֻפָה לְקִיָּים אֶת אֲנָגְרַת הַפָּרִים הַזֹּאת הַשְּׁנִית: ל וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֶל־שֶׁבַע וְעֹשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְלָכוֹת אַחֲשֻׁרוּשׁ דְּבָרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת: לא לְקִיָּים אֶת־יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קִיָּים עֲלֵיהֶם מְרַדְּכִי הַיְהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה וּכְאֲשֶׁר קִיָּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זְרַעֲם דְּבָרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם: לב וּמֵאֲמַר אֶסְתֵּר קִיָּים דְּבָרֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתַּב בְּסֵפֶר:

י א וַיִּשֶׁם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרֶשׁ [קרי אַחֲשֻׁרוּשׁ] | מֵס עַל־הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם: ב וְכָל־מַעֲשֵׂה תְקֻפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרִשְׁתוֹ גְּדֻלַּת מְרַדְּכִי אֲשֶׁר גְּדָלוֹ הַמֶּלֶךְ הָלּוֹא־הֶם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מְדֵי וּפְרָס:

וְעַל כָּל הַנְּלוּיִם הֵם הַגְּרִים. לֹא יַעֲבוֹר מִתּוֹךְ הַיְהוּדִים בִּימֵי הַגּוֹלָה. לֹא יִסּוּף מִזְרַעֲם בִּימֵי הַמְּשִׁיחַ וּבִנְיָן הַמִּקְדָּשׁ. וְאֵת כָּל תּוֹקֵף גְּבוּרוֹת ה' שַׁעֲשֵׂה עִמָּהֶם. דְּבָרֵי שְׁלוֹם מִה שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם מִן הַשְּׁלוֹם שֶׁנָּתַן ה' לָהֶם. וְאַמֶּת חַיִּיב עֲלֵיהֶם שִׁישְׁבָחוּ לַה' וַיְקִימוּ תוֹרָתוֹ. דְּבָרֵי הַצּוֹמוֹת מֵעַ' בַּעֲבוּר הַגְּרָמֹת הַצּוֹמוֹת נוֹשְׁעוּ וּבַעֲבוּר זַעֲקָתָם הוֹצִיָּחוּ. וּמֵאֲמַר אֶסְתֵּר שְׁבָאָה וְהִתְחַנְּנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וּנְכַתֵּב בְּסֵפֶר זֶה אַחֲשֻׁרוּשׁ הַעֵתִיק לְמַגְלָה שֶׁתְּהִיָּה לִפְנֵי; ד"א, נִכְתַּב בְּסֵפֶר עַל יַד הַנְּבִיאִים.

(י) מֵס אוּלַי לְכַד מְדִינֹת בַּעַת שֶׁלְקַח לְאַסְתֵּר וְגַדְל לְמְרַדְּכִי. מַעֲשֵׂה תְקֻפּוֹ הֵם בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן שֶׁהָיוּ מְגִינִים וְחִרְבוֹת עָרֵי מַלְחָמָה. מֵס עַל הָאָרֶץ הָרָאָה כִּי ה' שֵׁנִים [5 שָׁנִים] לֹא לָקַח מְנַחָה, בָּלוּ וְקִלְקַד [סוּגִי מִיָּסִיסִים], וְעוֹד שָׁב בְּשַׁנַּת י"ב לְמַלְכוּת וּשְׁמֵס.

■ ותקום ותאמר את ההקדמה הזו לפני סיום המגילה: החזן מתחיל והקהל חוזר על הפסוק:
רוח אדני יהוה עלי, יען משח יהוה אתי לבשר ענוים
שלחני לחפש לנשפרי-לב לקרא לשבויים דרור
ולאסורים פקח-קוח: לקרא שנת-רצון ליהוה, ויום נקם
לאלהינו, לנחם כל-אבלים: לשום | לאבלי ציון, לתת
להם פאר תחת אפר, שמן ששון תחת אבל, מעטה
תהלה תחת רוח כהה, וקרא להם אילי הצדק, מטע יהוה
להתפאר: ואתם כהני יהוה תקראו, משרתי אלהינו
יאמר לכם, חיל גוים תאכלו, ובכבודם תתימרו: תחת
בשתכם משנה, וכלמה ירנו חלקם, לבן בארצם משנה
יירשו, שמחת עולם תהיה להם: ונודע בגוים זרעם,
וצאצאיהם בתוך העמים, כל-ראיהם יפירום, כי הם זרע
ברוך יהוה:

■ ותמשיך בקריאת המגילה:

ג **כי | מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול**
ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום
לכל-זרעו:

רוח אדני: הקדמה זאת מורכבת מהפסוקים הראשונים בישעיהו ס"א. פסוקים אלה נבחרו משום שהנביא ישעיהו התנבא על הבשורות הטובות שיבואו לישראל אחרי הגלות ובשר להם שהם יהיו בגלות במשך זמן רב ולאחר מכן ימצאו את הנחמות האלה ולא יתיאשו מיוחדו ה' ומתורתו. פסוקים אלה נקבעו בהפסקה זו מפני שמרדכי היה בזמנו כמו גואל ישראל, אולם גאולה זאת לא הייתה הגאולה הכוללת אשר אנו מקווים לה ואשר בשר אותה ישעיהו. חכמינו ע"ה תיקנו הקדמה זו כי יש לנו רצון לגאולה השלמה. בהקדמה בתוך תשעת הפסוקים הראשונים בפרק הושטטו שלושה פסוקים שאמנם כוללים דברי עידוד אך מזכירים במעט דברים לא נעימים.

■ **יען הואיל ו...** **דרור חופש.** **פקח-קוח** שחרור, גאולה, פתיחת שערי הכלא. **שנת-רצון** זמן הטוהר חסדו לדורשיו, עת הגאולה. **מעטה תהלה** בגד מפואר. **תחת רוח כהה** במקום דכאון הנפש. **אילי הצדק** עצי הצדק (דימוי, כמו "מטע ה' להתפאר") **חיל גוים** העושר שהעמים יביאו לבית המקדש. **תתימרו** תתאמרו (היוד במקום האלף), תכובדו בכבודם של הגויים. **משנה כפל טובה.** **ירנו חלקם** ישמחו בחלקם.

וגדול ליהודים גם היה גדול בעיני היהודים. **ורצוי לרוב אחיו** ולא אמר לאחיו, הודיע כי היה רצוי ואהוב וכשר לכל אחיו הכשרים. **ודובר שלום** דברי שלום. **לכל זרעו** ולא לרוב זרעו כי אם לכל זרעו.

ברוך ה' לעולם:

■ והקהל יחזור על הפסוק בשנית:

ב **כי | מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים**
ורצוי לרב אחיו, דרש טוב לעמו ודבר שלום
לכל-זרעו:

■ והחזן חוזר על הפסוק פעם שלישית בניגון:

ב **כי | מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים**
ורצוי לרב אחיו, דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל-זרעו:
שאוי-ידכם קדש, וברכו את-יהוה:

עניין העמלק

■ ותאמר:

ויבא עמלק, וילחם עם-ישראל ברפידם: ויאמר משה
אל-יהושע בחר-לנו אנשים, וצא הלחם בעמלק,
מחר אנכי נצב על-ראש הגבעה, ומטה האלהים בידי:
ויעש יהושע כאשר אמר-לו משה, להלחם בעמלק, ומשה
אהרן וחור עלו ראש הגבעה: והיה כאשר ירים משה ידו
וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק: וידי משה
כבדים, ויקחו-אבן וישימו תחתיו וישב עליה, ואהרן וחור
תמכו בידי, מזה אחד ומזה אחד, והי ידיו אמונה עד-בא
השמש: ויחלש יהושע את-עמלק ואת-עמו לפי-חרב:

עניין העמלק: חכמינו ע"ה תקנו לקרוא לאחר השלמת המגילה חיבור זה. בחיבור זה מתומצתים קורות העמלק כפי שנכתבו בספרי התנ"ך החל ממלחמת ישראל בעמלק בצאתם ממצרים, דרך המצוה בתורה למחות את זכר העמלק בגלל מה שעשו לישראל בצאתם ממצרים ולאחר מכן המלחמות בעמלק בימי שאל דוד ועד להבטחה הנבואית לגאולה ולהשמדת זכר העמלק. עניין העמלק נקרא מייד לאחר מגילת אסתר מכיוון שהמון היה מזרע העמלק, הוא נקרא אגגי, על שם מלך עמלק אגג, ללמדנו שבגלל שעם ישראל כשל בביצוע המצווה למחות את זכר העמלק, וכן נותר לעמלק שריד, התגלגלו המקרים בצורה כזאת שבאה לישראל סכנת השמדה על ידי צאצא מזרע העמלק. וזאת כדי לחזק ולאמת את גודלת תורתינו האלוהית.

■ **ברפידם** שם מקום חניית ישראל בצאתם ממצרים, בקרבת הר חורב. **אמונה** נשאו פרושות למעלה. **ויחלש הכריע.** **לפי-חרב** בצידה החד של החרב, במליצה שכוונתה הרג אותם.

עַל־פָּנָי מִצְרַיִם: וַיִּתְּפֹשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֶק חַי,
וְאֶת־כָּל־הָעַם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

וַיַּחְמַל שָׂאוּל וְהָעַם עַל־אַגַּג, וְעַל־מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבֶּקֶר
וְהַמִּשְׁנֵים וְעַל־הַפָּרִים וְעַל־כָּל־הַטּוֹב, וְלֹא אָבוּ

הַחֲרִימָם, וְכָל־הַמְּלָאכָה נִמְבֹּזָה וְנִמְסָ אֶתָּה הַחֲרִימוּ: וַיֹּאמֶר
שְׂמוּאֵל, הֲגִישׁוּ אֵלַי אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֶק, וַיִּלְךְ אֵלָיו אַגַּג

מֵעֵדֶנָּת, וַיֹּאמֶר אַגַּג, אֲכֹן סָר מֵר־הַמּוֹת: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל,
כִּי־אֲשֶׁר שְׂכַלָּה נָשִׁים חֲרַבְּךָ, בְּנִת־שָׂכַל מִנְּשִׁים אִמָּךְ, וַיִּשְׁפֹּף

שְׂמוּאֵל אֶת־אַגַּג לְפָנָי יְהוָה בְּגִלְגָּל: . וַיִּרְדְּהוּ וַהֲנִיחַ נְטָשִׁים
עַל־פָּנָי כָּל־הָאָרֶץ, אֲכָלִים וְשֹׂתִים וְחֲגֹגִים בְּכָל־הַשָּׁלָל

הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאָרֶץ יְהוּדָה: וַיָּבֹס
דָּוִד מִהַנְּשֹׁף וְעַד־הָעֶרֶב לְמַחְרָתָם, וְלֹא־נִמְלֹט מֵהֶם אִישׁ, כִּי

אִם־אַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ־נָעַר, אֲשֶׁר־רָכְבוּ עַל־הַגְּמָלִים וַיִּנָּסוּ: .
כִּן יֹאבְדוּ כָּל־אֹיְבֵיךָ יְהוָה, וְאַהֲבִיו כְּצִאת הַשֶּׁמֶשׁ

בַּגְּבֻרָתוֹ, וְתִשְׁקֹט הָאָרֶץ עַד־עוֹלָם: וַיִּרְשׁוּ הַנְּגֹב אֶת־הָר
עֵשׂוֹ, וְהַשְּׂפֵלָה אֶת־פְּלִשְׁתִּים, וַיִּרְשׁוּ אֶת־שָׂדֵה אֲפְרַיִם וְאֶת

שָׂדֵה שְׂמֶרוֹן, וַבְּנִימָן אֶת־הַגִּלְעָד: וַגָּלַת הַחֲלִי־הַזֶּה לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־כָּנַעְנִים עַד־צִרְפָּת, וַגָּלַת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר

בְּסַפְרָד, יִרְשׁוּ אֶת עֲרֵי הַנְּגֹב: וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהָר צִיּוֹן,
לְשַׁפֵּט אֶת־הָר עֵשׂוֹ, וְהִיתָה לִיהוָה הַמְּלוּכָה: בְּרוּךְ יְהוָה

לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

הַמִּשְׁנֵים הַשּׁוֹרִים הַשְּׂמִינִים. הַכְּרִים הַאִילִים הַשְּׂמִינִים הַמְּלָאכָה הַרְכוּשׁ. נִמְבֹּזָה הַבּוֹיָה, הַפְּחוּתָה. וְנִמְסָ וְהַמְּאוּסָה. מֵעֵדֶנָּת קֶשֶׁר בְּשֵׂרָאֵרָאוֹת. שְׂכַלָּה נָשִׁים חֲרַבְּךָ חֲרָבוּ שֶׁל אַגַּג שְׂכַלָּה אִמָּהוֹת מִבְּנִיחָו.

וַיִּרְדְּהוּ נָעַר מִצְרַיִם עֶבֶד לְעַמְלֶקִים הוֹרִיד אֶת דָּוִד אֶל גְּדוּד הָעַמְלֶקִים. נְטָשִׁים חוֹנִים. מִהַנְּשֹׁף מֵרֵאשִׁית הַלַּיְלָה. וְאַהֲבִיו כְּצִאת הַשֶּׁמֶשׁ בַּגְּבֻרָתוֹ אֲבָל אוֹהֲבֵיו וַיִּהְיוּ כוֹהֵר הַשֶּׁמֶשׁ בְּצַהֲרִים. וְהִיתָה לִיהוָה הַמְּלוּכָה הַשְּׁטוֹן אִזִּי יִהְיֶה בִּידֵי הָאֵל.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה, כָּתֹב זֶאת זְכוֹרִן בְּסֵפֶר, וְשִׂים בְּאָזְנֵי
יְהוֹשֻׁעַ, כִּי־מָחָה אֶמְחָה אֶת־זְכוֹר עַמְלֶק מִתַּחַת

הַשָּׁמַיִם: וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ, וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה | נִסִּי: וַיֹּאמֶר
כִּי־יָד עַל־כֶּסֶף יְהִי, מִלְחָמָה לִיהוָה בְּעַמְלֶק, מִדֹּר דָּר:

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק, בַּדָּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם:
אֲשֶׁר קָרָךְ בַּדָּרֶךְ, וַיִּזְנֹב בְּךָ כָּל־הַנְּחֻשָׁלִים אַחֲרֶיךָ,

וְאֶתָּה עֵינֶי וַיִּגַע, וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים: וְהָיָה בְּהִנִּיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ |
לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ מִסְבִּיב, בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ

נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ, תִּמְחָה אֶת־זְכוֹר עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, לֹא
תִשְׁכַּח: . כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, פְּקֻדָּתִי אֶת

אֲשֶׁר־עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר־שָׂם לוֹ בַּדָּרֶךְ, בְּעֵלְתוֹ
מִמִּצְרַיִם: עֵתָּה לְךָ וְהִפִּיתָה אֶת־עַמְלֶק, וְהַחֲרַמְתָּם

אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחְמַל עָלָיו, וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה
מֵעַלְלִי וְעַד־יוֹנֵק, מִשׁוֹר וְעַד־שֶׂה, מִגְּמָל וְעַד־חֲמוֹר: וַיִּשְׁמַע

שָׂאוּל אֶת־הָעַם, וַיִּפְקְדֵם בְּטֹלָאִים, מֵאֲתָיִם אֶלְף רַגְלִי,
וְעֵשֶׂרֶת אֲלָפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה: וַיָּבֹא שָׂאוּל עַד־עִיר

עַמְלֶק, וַיַּרְבַּ בַּנַּחַל: וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל־הַקִּינִי לְכוּ סְרוּ רִדּוּ
מִתּוֹךְ עַמְלֶקִי, פֶּן־אֶסְפְּךָ עִמּוֹ, וְאֶתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד

עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵלוֹתָם מִמִּצְרַיִם, וַיִּסַּר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶק: וַיָּךְ שָׂאוּל אֶת־עַמְלֶק, מִחֻוִּילָה בּוֹאֲךָ שׁוֹר, אֲשֶׁר

כִּי־יָד עַל־כֶּסֶף יְהִי ה' הַרִים אֶת יָדוֹ עַל כִּסְאוֹ, הַשְּׂמַיִם, בְּשִׁבּוּעָה כִּי מִלְחָמָה לוֹ בְּעַמְלֶק מִדֹּר דָּר.

קָרָךְ פָּגַשׁ אוֹתְךָ פְּתוּאֹם, כְּמוֹ בַמְּקָרָה, וְהַתְּנַפֵּל עֲלֶיךָ. וַיִּזְנֹב הַתְּקִיף אֶת זָנֹב מַחֲנִיךָ, קִצָּה הַמַּחֲנֶה, אֲשֶׁר בּו נִמְצְאוּ הַחֲלָשִׁים יוֹתֵר. הַנְּחֻשָׁלִים הַמִּתְהַלְכִים לֹאט אַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה מִחֲסֶרוֹן כּוֹת. וַיִּגַע חֲלַשׁ, עֵינֶיךָ. וְלֹא יָבֵא אֱלֹהִים בְּהַתְּנַהֲגוֹת זֶה הוֹכִיחַ הָעַמְלֶק כִּי הוּא מַחוּסֵר כָּל רֶגֶשׁ מוֹסֵרִי. בְּהִנִּיחַ כְּשִׁיתֵן ה' לְךָ מְנוּחָה לְאַחַר שְׁתַּנַּחַל בְּאַרְץ. תִּמְחָה תִּשְׁמִיד.

פְּקֻדָּתִי דִרְשִׁיתִי לְמִשְׁפַּט עַל חֲטָאוֹתֶם. תַּחְמַל תִּרְחַם. מֵעַלְלִי נָעַר, יֵלֵד רֵךְ. וַיִּשְׁמַע גִּיִּים. בְּטֹלָאִים שֵׁם שֶׁל מַקּוֹם. וַיָּרַב נִלְחַם עִמָּךְ. קִינֵי שֵׁם שֶׁל עַם. סְרוּ תַפְנוּ, תִּתְחַלְקוּ. חֻוִּילָה שֵׁם מַקּוֹם. בּוֹאֲךָ שׁוֹר עַד תַּחוּם שׁוֹר שְׁהִיא עַל גְּבוּל מִצְרַיִם.

השבח

■ ואחר כך תקום ותאמר השבח לבעל השבח הנצחי:
אם תרצה תוכל להגיד במקום 'עלץ לבי' פתיחות אחרות לשבח, בעמודים 46-49:

עֲלֵץ לְבִי בַיהוָה, רָמָה קַרְנֵי בַיהוָה, רָחַב פִּי עַל-אֲוִיבֵי,
כִּי שָׁמַחְתִּי בִישׁוּעַתֶּךָ: אֲיִן-קָדוֹשׁ בַּיהוָה כִּי-אֵין
בְּלַתֶּךָ, וְאֵין צֹר כַּאֲלֵהֵינוּ: אֶל-תִּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְבוּהָ גְבוּהָ,
יֵצֵא עֲתָק מִפִּיכֶם, כִּי אֵל דְּעוֹת יְהוָה, וְלוֹ נִתְּפָנוּ עֲלִלוֹת:
קִשַׁת גְּבָרִים חַתִּים, וְנִכְשָׁלִים אֲזָרוּ חֵיל: שְׁבַעִים בַּלְחָם
נִשְׁפְּרוּ, וְרַעְבִים חֲדָלוּ, עַד-עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַעָה, וְרַבַּת בָּנִים
אֲמַלְלָה: יְהוָה מִמִּית וּמְחִיָּה, מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל: יְהוָה מוֹרִישׁ
וּמַעֲשִׂיר, מִשְׁפִּיל אֶרֶץ-מְרוֹמָם: מְקִים מַעֲפָר דָּל מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים
אֲבִיוֹן לְהוֹשִׁיב עַס-נְדִיבִים וְכֶסֶף כְּבוֹד יִנְחָלֶם, כִּי לִיהוָה מִצְקֵי
אֶרֶץ, וַיִּשֶׁת עֲלֵיהֶם תִּבְל: רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֵר, וְרִשְׁעִים
בַּחֲשֵׁךְ יִדְמוּ, כִּי-לֹא בִכַח יִגְבֵר-אִישׁ: יְהוָה יַחֲתוּ מְרִיבָיו עָלָיו
בְּשָׁמַיִם יִרְעֶם יְהוָה יִדִין אֶפְסֵי-אֶרֶץ, וַיִּתֶּן-עֵז לְמַלְכּוֹ, וַיִּרַם
קֶרֶן מְשִׁיחוֹ: וַיִּרַם קֶרֶן לְעַמּוֹ, תְּהַלֵּה לְכָל-חֲסִידָיו, לְבַנְי
יִשְׂרָאֵל עַם-קָרְבּוֹ, הַלְלוּ-יְהוָה:

השבח: חכמינו ע"ה קבעו לקרוא לאחר עניין העמלק את השבח. השבח הוא ברכה והודיה לאלוהים על שהציל את עם ישראל. השבח עצמו מתחיל ב"הללויה כי טוב ה' זמרו לשמו כי נעים". לפני פסוק זה חיברו חזנים בדרורות שונים פסוקים נאותים המתאימים לעניין השבח כמו 'עלץ לבי וכו'". השבח כולל הודאה על כי אלוהים לא יעזוב את עמו ואת הזקוקים לו בעת הצורך וכי בסופו של דבר הצדק האלוהי להגיע אל בני האדם, במוקדם או במאוחר.

■ עלץ שמח. רמה קרני בה' קרני, המסמלת את הישועה, התרוממה בעזרת אלוהים. רחב פי יש לי פתחון פה ושמחה. בלתיך זולתך, מלבדך. צור כינוי לה' שבהיותו אל אמונה שראוי לסמוך על נאמנותו, הרי הוא כסלע. תדברו גבחה נבחה תדברו דברי גאווה והתרברבות. עתק כוונתו דיבור יורה ושחצנות. אל דעות ה' עושה את מעשיו במחשבה עמוקה. חתים לשון רבים בהשפעת המילה גיבורים. הכוונה היא לחתה כלומר נשברה. חיל כוח. נשקרו נאלצו לעבוד כשכירים. תדלו הפסיקו להיות רעבים. שאול כינוי לבור תחתיות המשמש משכן למתים. אביון עני. וישת יסד. ודמו יכרתו, מלשון דממה. אפסי-ארץ במקום בו אפסה הארץ, קצות הארץ. ונקם קרן לעמו ה' הרים את קרנו של עם ישראל, כלומר נתן לו תפארת מיוחדת. עם קרבו העם הקרוב אליו.

הַלְלוּ יְהוָה כִּי-טוֹב זְמֵרָה אֱלֹהֵינוּ, כִּי-נָעִים נֶאֱוָה תְּהַלֵּה:
הַלְלוּ-יְהוָה כִּי-טוֹב יְהוָה, זְמָרוֹ לְשִׁמּוֹ כִּי נָעִים:
כִּי-יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ: כִּי נָעַר יִשְׂרָאֵל
וְאֶהְבֵּהוּ, וּמִמְצָרִים קָרָאתִי לְבַנְי: כִּי חָלַק יְהוָה עִמּוֹ,
יַעֲקֹב חֶבֶל נִחַלְתּוֹ: כִּי-עַד-צִדֵּק יָשׁוּב מִשְׁפָּט, וְאַחֲרָיו
כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב: כִּי לֹא-יִטֵּשׁ יְהוָה עַמּוֹ, וְנִחַלְתּוֹ לֹא יַעֲזֹב:
כִּי לֹא-יִטֵּשׁ יְהוָה אֶת-עַמּוֹ בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ הַגְּדוֹל, כִּי הוּאֵיל
יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לַעַם: כִּי לֹא לְנִצַּח יִשְׁכַּח אֲבִיוֹן,
תִּקְוַת עֲנִיִּים תֵּאֱבֹד לָעַד: לֹא-לְנִצַּח יָרִיב, וְלֹא לְעוֹלָם
יִשׂוֹר: כִּי לֹא לְעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לְנִצַּח אֶקְצֹף, כִּי-רוּחַ מִלְּפָנָי
יַעֲטֹף, וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי: כִּי כֹה אָמַר רַם וְנִשְׂאָ, שִׁבְּן עַד
וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ, מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֲשַׁבּוֹן, וְאֶת-דְּפָא וְשִׁפְלֵ-רוּחַ,
לְהַחְיֹת רוּחַ שְׁפָלִים, וְלְהַחְיֹת לֵב נְדַפָּאִים: כִּי לֹא יִזְנַח
לְעוֹלָם, אֲדַנֵּי: כִּי אִם-הוֹגָה, וְרַחַם כָּרַב חֲסִידָיו: יְהִי יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ עַמּוֹנוּ, כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם-אֲבֹתֵינוּ, אֶל-יַעֲזֹבֵנוּ
וְאֶל-יִטְשֵׁנוּ: בְּךָ בִּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ, בְּטַחוּ וְתִפְלִטְמוּ: אֵלֶיךָ
זַעֲקוּ וְנִמְלָטוּ, בְּךָ בִּטְחוּ וְלֹא-בוֹשׁוּ: אֲגִילָה וְאֶשְׁמַחָה
בְּחֲסִדֶּךָ, אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת-עַנְיֵי, יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשֵׁי: וְלֹא
הִסְגַּרְתָּנִי בְּיַד-אֲוִיב, הַעֲמַדְתָּ בְּמִרְחַב רַגְלֵי: בּוֹר כָּרָה
וַיַּחְפְּרֵהוּ, וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יַפְעַל: יָשׁוּב עִמְלוֹ כְּרָאשׁוֹ,

■ נאווה נאה, יאה. ישראל לסגלתו ה' בחר לו את ישראל לסגולתו, לדבר ערך בעל מעמד מיוחד. יעקב חבל נחלתו יעקב כלומר עם ישראל הוא כמעין נחלתו המיוחדת של ה' ששומר לו יחס מיוחד. כי-עד צדק ישוב משפט ביטוי ציורי שמשמעותו שסופו של הצדק לשוב אל המשפט כלומר הצדק יוכה בדיון. הואיל חפץ, החליט. ישור ישמור טינה. כי-רוח מלפני יעטוף הרי הרוח שעוטף את האדם ומחיה אותו בא ממנו. כי אם הוונה וכו' גם אם הוא הביא יגון. העמדת במרחב נגלי ה' המרחב מסמל מקום נקי מדאגות והעמידה במרחב מסמלת רווחה ושחרור. ויפל בשחת יפעל יפול בשחת, בבור שהוא חפר. ועל-קדקדו חמסו יחד מעשיו הרעים ישובו אל ראשו כלומר אל עצמו.

וְעַל-קִדְקִדּוֹ חֲמֹסוֹ יִרַד: אֹדֶה יְהוָה בְּצַדִּיקוֹ, וְאֹזְמֶרְהָ
שֵׁם-יְהוָה עֲלֵינוּ: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, עֲשֵׂה
נִפְלְאוֹת לְבָדּוֹ: וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, וַיִּמְלֵא כְבוֹדוֹ
אֶת-כָּל הָאָרֶץ, אָמֵן | וְאָמֵן:

■ ותאמר:

בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת-יְהוָה: בְּרוּךְ יְהוָה: בֵּית אֱהָרֹן בָּרְכוּ
אֶת-יְהוָה: בְּרוּךְ יְהוָה: בֵּית הַלְוִי בָרְכוּ אֶת-יְהוָה: בְּרוּךְ
יְהוָה: יִרְאִי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת-יְהוָה: בְּרוּךְ יְהוָה: בְּרוּךְ יְהוָה
לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

ותאמר זה:

תִּנְנוּ עֵז לְאֱלֹהִים, עַל-יִשְׂרָאֵל גְּאוּתוֹ, וְעֵזוֹ בִּשְׂחָקִים: נוֹרָא
אֱלֹהִים מִמְקַדְשֵׁיךָ, אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נִתָּן עֵז וְתַעֲצֻמוֹת
לְעַם, בְּרוּךְ אֱלֹהִים: בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

או תאמר:

בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, בְּהִתְנַדֵּב עִם, בָּרְכוּ יְהוָה: לְבִי
לְחֻקֵּי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בְּעַם, בָּרְכוּ יְהוָה: בְּרוּךְ
יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

או תאמר:

בָּאוּ שְׂעָרָיו | בְּתוֹדָה, חֲצֵרְתָיו בְּתִהְלָה, הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ:
בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

או תאמר:

שְׂאוּ-יְדֵכֶם קֹדֶשׁ, וּבָרְכוּ אֶת-יְהוָה: בְּרוּךְ יְהוָה: בְּרוּךְ:
בְּרוּךְ בְּרוּךְ יְהוָה: בְּרוּךְ: בְּרוּךְ בְּרוּךְ בְּרוּךְ יְהוָה: בְּרוּךְ:
בְּרוּךְ יְהוָה | מְצִיּוֹן שְׁכֵן יְרוּשָׁלַם, הַלְלוּ-יָהּ:

■ תִּנְנוּ עֵז קְרִיאָה לְשִׁיר בְּעוֹז לְאֱלֹהִים. וְתַעֲצֻמוֹת וְהִתְגַּבְּרוּת, ה' נִתָּן לְעַם כּוֹחַ לְהִתְגַּבֵּר.

■ לְבִי רַחֲשֵׁי הַכְּבוֹד שֶׁל לְבִי, שְׁלִי לְחֻקֵּי יִשְׂרָאֵל לְמִנְהִיגִי, לְשִׁלְטִי, לְמַחֲזִקֵי יִשְׂרָאֵל.

■ בָּאוּ שְׂעָרָיו בְּתוֹדָה בּוֹאוּ לְשַׁעְרֵי שֶׁל הָאֵל, כְּלוֹמֵר לְשַׁעְרֵי הַמִּקְדָּשׁ מִתּוֹךְ רַצוֹן לְהוֹדוֹת לָהּ.

■ ותאמר:

זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה: כִּי מְבָרְכֵנוּ יִרְשׁוּ אֶרֶץ: לְזָכַר עוֹלָם
יְהִי צְדִיק: בְּרוּךְ מְרַדְּכֵי: בְּרוּךְ: בְּרוּכָה אֶסְתֵּר:
בְּרוּכָה: בְּרוּכִים כָּל יִשְׂרָאֵל: בְּרוּכִים: בְּרוּכִים בְּנֵיהֶם:
בְּרוּכִים: בְּרוּכִים בְּנֵי בְנֵיהֶם: בְּרוּכִים: בְּרוּכִים צְאֲצְאֵיהֶם:
בְּרוּכִים: בְּרוּכִים אַתֶּם לִיהוָה, עֲשֵׂה שְׁמִים וְאֶרֶץ:

וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב: וּמְקַלְלֵי יִפְרְתוּ: אָרוּר הַמֶּן: אָרוּר:
אָרוּרָה זֶרֶשׁ אֲשֶׁתוֹ: אָרוּרָה: אָרוּרִים בְּנֵיהֶם: אָרוּרִים:
אָרוּרִים בְּנֵי בְנֵיהֶם: אָרוּרִים: אָרוּרִים צְאֲצְאֵיהֶם: אָרוּרִים:

בְּרוּךְ מְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי: בְּרוּךְ: בְּרוּכָה אֶסְתֵּר הַמִּתְפַּלֶּלֶת

בְּעַדֵּי: בְּרוּכָה: אָרוּר הַמֶּן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְדֵּי: אָרוּר:

אָרוּרָה זֶרֶשׁ אֲשֶׁת מִפְּחִידֵי: אָרוּרָה: כֵּן יֵאבְדוּ כָל-אֹיְבֵיךָ

יְהוָה, וְאֶהְיֶה בְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרַתוֹ: כַּעַל גְּמִלוֹת כַּעַל

יְשֻׁלָם חֲמָה לְצִרְיֵי גְמוֹל לְאִיְבוֹי, לְאִיִּים גְמוֹל יְשֻׁלָם: וַיִּירָאוּ

מִמְעַרְבֵי אֶת-שֵׁם יְהוָה, וּמִמְזִרְח־שֶׁמֶשׁ אֶת-כְּבוֹדוֹ, כִּי-יָבֹאוּ

כְּנֶהֱרַ צֶרֶךְ, רוּחַ יְהוָה נִסְסָה בּוֹ: וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, וּלְשִׁבְי פִשְׁעַ

בִּיעֲקֹב, נָאֵם יְהוָה: וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתֶם אֲמַר יְהוָה, רוּחִי

אֲשִׁר עֲלֵיךָ, וּדְבַרִי אֲשֶׁר-שִׁמְתִי בְּפִיךָ, לֹא-יִמָּוֶשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי

זֶרַעְךָ וּמִפִּי זֶרַע זֶרַעְךָ, אֲמַר יְהוָה, מִעַתָּה וְעַד-עוֹלָם: בְּרוּךְ

יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

זכר צדיק לברכה וכו': לאחר השבח לה' יתברך שמו מתחילים בברכה למרדכי ולאסתר הצדיקים שבזכותם וביזכות מעשיהם נושענו. ומברכים גם את צאצאיהם של אסתר ומרדכי ואת כל ישראל, ומקללים את המן הרשע ואת זרש אשתו.

■ זָכַר צְדִיק וְשִׁמוֹ שֶׁל הַצְּדִיק. כִּי מְבָרְכֵנוּ הַזּוֹכִים לְבִרְכַת ה'. צְאֲצְאֵיהֶם כָּל זֶרַע, כְּדִי לְהַכְלִיל גַּם אֶת הַבְּנוֹת. חֲמָה לְצִרְיֵי, לְאֹיְבוֹי ה' יְשֻׁלָם גְמוֹל בְּכַעַס וּבַחֲרוֹן גְּדוֹל. כִּי-יָבֹאוּ בְּנֵהֶרַ צֶרֶךְ אִם יָבֹאוּ הַאֹיִבִים בְּצַבָאוֹתֵי הַרְבִּים כְּמוֹ נֹהַר לְשִׁטּוֹף אֶת הָאָרֶץ. נִסְסָה נוֹשֶׁבֶת בּוֹ דוּחָה אוֹתוֹ בְּמִנוּסָה, אוֹ פּוֹעֶלֶת בּוֹ כְּמוֹ רִקְב. וּלְשִׁבְי פִשְׁעַ וּלְאִנְשֵׁים שִׁיּוּבוֹ מִפְּשַׁעִם בִּיעֲקֹב כְּלוֹמֵר בְּיִשְׂרָאֵל. אוֹתֶם אִתְּם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הִדָּן אֶת דֵּינֵנו וְהָרַב אֶת רִיבֵנו וְהִלּוּחַם אֶת מַלְחֲמוֹתֵינוּ וְהִנּוּקַם אֶת נַקְמָתֵנוּ וְהַפּוֹדֵנוּ וְהַגּוֹאֲלֵנוּ וְהַמּוֹשִׁיעֵנוּ: וְהַמְצִילֵנוּ מִכָּף כָּל עֲרִיצִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל הַפּוֹרֵעַ פְּרָעוֹת בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְהָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ:

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

תְּרַבִּינָה שְׂמֵחוֹת בְּיִשְׂרָאֵל:
 תְּרַבִּינָה נְחֻמוֹת בְּיִשְׂרָאֵל:
 תְּרַבִּינָה יְשׁוּעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל:
 תְּרַבִּינָה בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל:
 תְּרַבִּינָה נִפְלְאוֹת בְּיִשְׂרָאֵל:
 יִרְבוּ נְסִים בְּהַיּוֹם הַזֶּה וּבִירוּשָׁלַיִם, שָׁשִׁים וְגַם שְׂמֵחִים בְּבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: אֵלֶיָּה הִנְבִּיא מְהֵרָה יָבֵא אֱלֵינוּ, הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יִצְמַח בְּיָמֵינוּ:

הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ:

■ ותאמר:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְעוּרִי, יֵאֱמַר־נָא יִשְׂרָאֵל: רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְעוּרִי, גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי: עַל־גְּבֵי חַרְשׁוֹ חֲרָשִׁים, הָאֲרִיכוּ לְמַעֲנֵיתָם: יְהוָה צַדִּיק, קִצֵּץ עֲבוֹת רָשָׁעִים:

ברוך אתה... הוֹדוּ אֶת דֵּינֵנו וכו': לאחר הברכה לצדיקים והקללה לרשעים, שבים לברך את ה' בברכה כוללת, כי אין אנו יכולים לעשות אף אחת מהפעולות הללו ללא עזרת ה'.

■ עֲרִיצִים אנשים תקיפים, אכזרים, רשעים.

שיר המעלות רבת צררוני מנעורי: לאחר הברכה הכוללת חברו חכמינו ע"ה את אחד משירי המעלות והוא תהילים קכ"ט "רבת צררוני מנעורי". במזמור זה מסופר עד כמה הרבו שונאי ישראל להרע ולהציק לישראל. זהו מזמור בקשה מה' שישלם לאויבי ישראל כגמולם.

■ רַבַּת הרבה. צָרְרוּנִי הציקו לי, הרעו לי. מִנְעוּרִי משחר ימי. לֹא־יָכְלוּ לִי לא הצליחו להתגבר עלי ולהכניעני. חַרְשׁוֹ חֲרָשִׁים כאילו הם עברו עם מחרשה על גב ישראל. הָאֲרִיכוּ לְמַעֲנֵיתָם חרשו מענית

יִבְשׁוּ וַיִּסְגּוּ אַחֲרָי, כָּל שְׂנְאֵי צִיּוֹן: יִהְיוּ כַּחֲצִיר גִּגּוֹת, שִׁקְדָּמַת שִׁלְף יָבֵשׁ: שְׁלֹא מִלֵּא כְּפוֹ קוֹצֵר, וְחִצְנֵנוּ מִעַמָּר: וְלֹא אָמְרוּ | הָעֲבָרִים, בְּרַפְת־יְהוָה אֲלֵיכֶם, בְּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

ברכת הקהל

■ ואחרי כן החזן יברך את הקהל ויאמר להם:

וְאַתֶּם קְהַל הַקְּדוֹשׁ, עִם יְהוָה, נִחַלְת שְׂדֵי, בְּנֵי אֵל חַי, אֲשֶׁר נִקְבַּצְתֶּם בְּמָקוֹם הַזֶּה לְהִתְפַּלֵּל לְפָנַי אֱלֹהֵינוּ, וּלְהַגִּיד חֲסָדָיו הַרְבִּים וְנִסְיוֹ הָעֲצוּמִים, וְלִקְרֹא בְּמַגִּלַּת אֶסְתֵּר, הוּא בְּרַחֲמָיו הַרְבִּים, וּבְחֲסָדָיו הַגְּדֹלִים, וּבְטוֹבֵיו הַנְּעִימִים, יִבְרַךְ אֶתְכֶם, וַיִּשְׁמַר אֶתְכֶם, וַיִּנְצֵר אֶתְכֶם מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וַיִּטֵּה אֶת לֵב נְשִׂיא הַמְּדִינָה וּשְׂרָיו עָלֵינוּ לְטוֹבָה: אָמֵן. וַיְקִים עֲלֵיכֶם מִקְרָא שְׂפָתוֹב, יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתְכֶם יִסַּף עֲלֵיכֶם כְּכֶם אֶלְפֵי פְעָמִים, וַיִּבְרַךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם: הַקְּטַן יִהְיֶה לְאֶלְפֵי וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם, אֲנִי יְהוָה בְּעֵתָהּ אַחִישֶׁנָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְהוָה, נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכַּנֵּס: בּוֹרֵא נֵיב שְׂפָתַיִם, שְׁלוֹם | שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקָרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתָיו: הַמְּשַׁל וּפָחַד עַמּוֹ עֲשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו: יְהוָה עֲזוּ לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה | יִבְרַךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

(תלם) ארוכה. עֲבוֹת כבלים. שִׁקְדָּמַת שִׁלְף יָבֵשׁ שעוד לפני שהוא נתלש הוא כבר הספיק להתייבש. וְחִצְנֵנוּ מִעַמָּר אין בו מספיק כדי למלא את חִצְנֵנוּ (כנף הבגד) של עושה העומרים.

ברכת הקהל: לאחר סיום קריאת השבח, המגילה וכל עניניה נוהגים לקרוא את ברכת הקהל. זוהי ברכה לקהל, מייחדי אלוהים חיים, אשר נקבצו והתפללו והגידו את חסדיו וניסיו העצומים של ה' וקראו במגילת אסתר. הברכה כוללת בקשה מאלוהים שישמור על הקהל מכל צרה וצוקה ומחמת המושל במדינה ושריו שלא יחרשו עלינו מזימות רעות, כבזמן אחרושו.

■ צוּקָה מצוקה, לחץ, צרה. בְּעֵתָהּ אַחִישֶׁנָּה בבוא העת אמהר לבצע את הישועה. יִכַּנֵּס ישיב למקומם. וּרְפָאתָיו וארפא אותנו. הַמְּשַׁל ממשל צדק בידי האל.

פתיחות נוספות לשבח

■ אם תרצה תוכל לומר פתיחות אחרות לשבח במקום 'עלץ לבי' הנזכרת לעיל:
אם תרצה תאמר את זאת:

לַךְ | אֱלֹהֵי אֲבֹתַי, מֵהוֹדָא וּמִשְׁבַּח אָנְהָ, דִּי חֲכַמְתָּא
וּגְבוּרְתָא יְהִבְתָּ לִּי, וּכְעַן הוֹדַעְתָּנִי דִּי-בְעֵינָא מְנַה,
דִּי-מַלְתָּ מִלְכָּא הוֹדַעְתָּנָא: לַךְ יְהוָה הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה,
וְהַתְפַּאֲרַת וְהַנְצַח וְהַהוֹד, פִּי-כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי, לַךְ יְהוָה
הַמְמַלְכָה וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל | לְרֵאשׁ: וְהַעֲשֵׂר וְהַכְבוֹד מִלְפָּנֶיךָ,
וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל, וּבִידֶךָ כַּח וּגְבוּרָה, וּבִידֶךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק
לְכָל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, וּמְהֻלָּלִים לְשֵׁם
תְּפַאֲרֶתְךָ: וְאַנְחָנוּ | נְבָרְךָ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם, הִלְלוּ-יְהוָה:
הִלְלוּ יְהוָה | פִּי-טוֹב זְמִרָה אֱלֹהֵינוּ, פִּי-נְעִים נְאוּה תְהִלָּה:
הִלְלוּ-יְהוָה פִּי-טוֹב יְהוָה, זְמִרוּ לְשִׁמּוֹ פִּי נְעִים:
פִּי-יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ: וְכו' עמוד 41:

או תאמר זאת:

הִלְלוּ יְהוָה | הִלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה, הִלְלוּ אֶת-שֵׁם יְהוָה: יְהִי שֵׁם
יְהוָה מְבָרָךְ, מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם: מִמְזֻרַח-שֶׁשׁ
עַד-מְבֹאוֹ, מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה: רַם עַל-כָּל-גּוֹיִם | יְהוָה, עַל
הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי פִי-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, הַמְגַבִּיהֵי לְשַׁבַּת:

פתיחות נוספות לשבח: השבח האמיתי מתחיל ב"הללויה כי טוב ה' זמרו לשמו כי נעים". לפני פסוק זה חיברו חזנים בדורות שונים פסוקים נאותים המתאימים לעניין. אחת מהפתיחות לשבח היא "עלץ לבי בה" אותה נוהגים בדרך כלל לקרוא. בנוסף עליו קיימות גם פתיחות נוספות לשבח שאותן אפשר לקרוא.

■ לַךְ אֱלֹהֵי אֲבֹתַי וכו' לך אלוהי אבותי, אני מודה ומשבח אשר נתת לי חכמה וגבורה, ועתה הודעתני את אשר בקשנו ממך, אשר הודעתנו את דבר המלך. כל בשמים ובארץ כל אשר בשמים ובארץ הוא שלך, אלוהים. המתנשא ההתנשאות, ההתרוממות. לכל לראש לראש הכל. ובנדך וכו' כך היכולת לגדל ולחזק את מי שאתה רוצה.

■ הללו עבדי ה' פנייה לקהל המאמינים בה' והרואים בו את מנהיגם להלל (את ה'). עד-מבואו עד מבוא השמש הוא המערב. המגביהי המגביה.

הַמְשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת, בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי: מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל,
מֵאֲשַׁפַּת יָרִים אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבֵי עַם-נְדִיבִים, עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ:
מוֹשִׁיבֵי | עֲקֶרֶת הַפִּיִת, אֲסִי-הַבְּנִים שְׂמַחָה, הִלְלוּ-יְהוָה:
הִלְלוּ יְהוָה | פִּי-טוֹב זְמִרָה אֱלֹהֵינוּ, פִּי-נְעִים נְאוּה תְהִלָּה:
הִלְלוּ-יְהוָה פִּי-טוֹב יְהוָה, זְמִרוּ לְשִׁמּוֹ פִּי נְעִים:
פִּי-יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ: וְכו' בעמוד 41:

או תאמר את זאת:

הִלְלוּ אֶת-יְהוָה כָּל-גּוֹיִם, שְׂבַחְוְהוּ כָּל-הָאֲמִים: פִּי גָבַר
עֲלֵינוּ | חֲסִדוֹ, וְאַמַּת-יְהוָה לְעוֹלָם, הִלְלוּ-יְהוָה:
הִלְלוּ יְהוָה | הִלְלוּ אֶת-שֵׁם יְהוָה, הִלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: יְהִלְלוּ |
אֶת-שֵׁם יְהוָה, פִּי-נִשְׁגָב שִׁמּוֹ לְבָדוֹ, הוֹדוּ עַל-אַרְצֵי וּשְׁמַיִם:
וִירַם קֶרֶן | לְעַמּוֹ, תְהִלָּה לְכָל-חֲסִידָיו, לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ,
הִלְלוּ-יְהוָה: הִלְלוּ-יְהוָה פִּי-טוֹב יְהוָה, זְמִרוּ לְשִׁמּוֹ פִּי נְעִים:
פִּי-יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ: וְכו' בעמוד 41:

או תאמר את זאת:

הִנֵּה-נָא יִדְעֵתִי פִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ, פִּי
אִם-בְּיִשְׂרָאֵל: פִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד, נוֹרָא הוּא
עַל-כָּל-אֱלֹהִים: פִּי | כָּל-אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים, וַיְהִי שָׁמַיִם
עָשָׂה: נִסְגּוּ אַחֹר יִבְשׁוּ בִשֵׁת הַבְּטָחִים בַּפֶּסֶל, הָאֹמְרִים
לְמַסְכַּה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ: לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בַּגּוֹיִם, תּוֹכַחֹת

המשפילי המשפיל: מקימי מקים. להושיבי להושיבו. מושיבי מושיב.

■ האמים האמות גבר עלינו חסדו הטובות ("חסדו") שעשה ה' היו רבות וחזקות עלינו - על עמו. נשגב מורם, נישא. ויך קרן לעמו ה' הרים את קרנו של עם ישראל, כלומר נתן לו תפארת מיוחדת. עם קרבו העם הקרוב אליו.

■ פי אם בישראל אלא רק בישראל. על-כל-אלהים יותר מכל אלוהים אחרים. פי... וה' שמים עשה מסביר את הנאמר קודם: יתרונו של ה' נובע מכך שרק הוא אלוהים ואילו כל השאר שמכונים אלוהים הם רק אלילים.

בְּלֵאמִים: לְאֶסֶר מַלְכֵיהֶם בְּזָקִים, וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְּלֵי בְרָזָל:¹²⁰
 יַחֲזֹגוּ וַיִּנּוּעוּ בְּשֹׁפָר, וְכָל־חֻכְמָתָם תִּתְּבַלֵּעַ: כַּחֲלוֹם מִהֶקְיִץ,¹²¹
 אֲדַנִּי בְּעִיר | צִלְמֹם תִּבְזֶה:¹²² וַיִּרֹם אֱלֹהִים, חֵץ פִּתְאוֹם, הָיוּ
 מִפּוֹתָם: וַיִּכְשִׁילֵהוּ עֲלִימוֹ לְשׁוֹנֵם, יִתְנוּדְדוּ כָּל־רְאֵה בָם:¹²³
 וַיֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם | אֶת־אוֹנֵם, וּבְרַעְתֶּם יִצְמִיתֶם, יִצְמִיתֶם יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ:¹²⁴ וְרָשָׁעִים מֵאַרְץ יִכְרַתוּ, וּבּוֹגְדִים יִסְחוּ מִמֶּנָּה:¹²⁵ הֲרַף
 רָשָׁעִים כְּאַפְלָה, לֹא יִדְעוּ בַּמָּה יִפְשְׁלוּ:¹²⁶ מְעוֹדֵד עֲנוּיִם יְהוָה,
 מִשְׁפִּיל רָשָׁעִים עַד־אַרְץ:¹²⁷ כִּי־רוֹצֵה יְהוָה בְּעַמּוֹ, יִפְאַר
 עֲנוּיִם בִּישׁוּעָה:¹²⁸ נִפְשָׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלֹטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים, הַפֶּחַ
 נִשְׁפָּר וְאִנְחָנוּ נִמְלֹטָנוּ: עֲזַרְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה, עֲשֵׂה שָׁמַיִם
 וָאָרֶץ:¹²⁹ וְאִנְחָנוּ | נִבְרָךְ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם, הַלְלוּ־יְהוָה:¹³⁰
 הַלְלוּ יְהוָה | כִּי־טוֹב זְמִרָה אֱלֹהֵינוּ, כִּי־נַעֲשִׂים נֶאֱוָה תְהִלָּה:¹³¹
 כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לֹו יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ:¹³² וְכֹו' בַּעֲמוּד 41:

אם רצונך בכך תוכל להגיד את ההקדמה הקודמת בקיצור ולומר:

הִנֵּה־נָא יִדְעֲתִי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ, כִּי
 אִם־בִּישְׂרָאֵל:¹³³ כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהִלָּל מְאֹד, נוֹרָא הוּא
 עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי | כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים, וַיְהִי הַשָּׁמַיִם
 עֲשֵׂה:¹³⁴ נִסְגּוּ אַחֲוֹר יִבְשׁוּ בְּשֵׁת הַבְּטָחִים בַּפֶּסֶל, הָאֲמָרִים
 לְמִסְכָּה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ:¹³⁵ לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בַּגּוֹיִם, תְּזַכְּחוּת
 בְּלֵאמִים: לְאֶסֶר מַלְכֵיהֶם בְּזָקִים, וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְּלֵי בְרָזָל:

בְּזָקִים בְּזָקִים. תִּתְּבַלֵּעַ תִּבְלַע וְתִלְךְ לַאיִבּוּד. כַּחֲלוֹם מִהֶקְיִץ כִּמוֹ חֲלוֹם לְאַחַר הַתְּעוּרָרוֹת. בְּעִיר בְּהִקְיִץ, כִּשְׁתְּעוּרָרָם מִן הַחֲלוֹם. וַיִּרֹם יִירָה בַּחֵם. אוֹנֵם מִלְשׁוֹן אֲוֹן - רָשָׁע, מְרָמָה, עָוֹל. וּבְרַעְתֶּם יִצְמִיתֶם בְּגוֹלֵל רִשְׁעֵתֶם יִשְׁמִידֶם. יִסְחוּ יִעֲקְרוּ, יִתְּלָשׁוּ. עַד־אַרְץ עַד לָאָרֶץ. נִפְשָׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלֹטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים אִנְחָנוּ כִּמוֹ צִיפּוֹר שֶׁנִּמְלֹטָה מִמְּלֹכּוֹת. עֲזַרְנוּ בְּשֵׁם ה' עֲזַרְתָּנוּ בָּאֵה מֵאֵת ה'.

לַעֲשׂוֹת בָּהֶם | מִשְׁפָּט פְּתוּב, הֲדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו,¹³⁶
 הַלְלוּ־יְהוָה: הַלְלוּ־יְהוָה כִּי־טוֹב יְהוָה, זְמִירוֹ לְשִׁמּוֹ כִּי נַעֲשִׂים:¹³⁷
 כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לֹו יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ:¹³⁸ וְכֹו' בַּעֲמוּד 41:

■ וזאת הפתיחה לשבח שתאמר ביום השני של פורים:

הַלְלוּ יְהוָה | שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ, תְּהַלְּלוּ בְּקֹהֶל חֲסִידִים:
 יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשִׂיו, בְּנִי־צִיּוֹן יִגִּילוּ בַּמֶּלֶכֶם:
 יְהַלְלוּ שִׁמּוֹ בַּמְּחֹל, בַּתָּף וְכִנּוֹר יִזְמְרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֵה יְהוָה
 בְּעַמּוֹ, יִפְאַר עֲנוּיִם בִּישׁוּעָה: יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד, יִרְנְנוּ
 עַל־מִשְׁכָּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנָם, וְחָרַב פִּיפִיּוֹת בַּיָּדָם:
 לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בַּגּוֹיִם, תְּזַכְּחוּת בְּלֵאמִים: לְאֶסֶר מַלְכֵיהֶם
 בְּזָקִים, וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְּלֵי בְרָזָל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם | מִשְׁפָּט
 פְּתוּב, הֲדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו, הַלְלוּ־יְהוָה: הַלְלוּ־יְהוָה כִּי־טוֹב
 יְהוָה, זְמִירוֹ לְשִׁמּוֹ כִּי נַעֲשִׂים:¹³⁹
 כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לֹו יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ:¹⁴⁰ וְכֹו' בַּעֲמוּד 41:

בערב היום השני של פורים תתנהג בתפילתך כמו בערב הראשון בלי תוספת ומגרעת לעומת היום הראשון של פורים, אבל לא נוהגים לקרוא את המגלה בערב זה, אלא רק קוראים את השבח ויוצאים:

■ שִׁיר חֲדָשׁ שִׁיר שֶׁלֹא נִאֲמַר קוֹדֵם אוֹ שִׁיר נוסף על השִׁיר הַקּוֹדֵם. תְּהַלְּלוּ בְּקֹהֶל חֲסִידִים דְּבַרֵי הַתְּהִילָה לוֹ יִשְׁמְעוּ בַּאֲסוּפּוֹת נִאֲמָנוּ. בְּעֲשִׂיו בְּבוֹרָא וּבִיּוֹצֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּלוֹמֵר בַּאֲלוּהִים. בְּכָבוֹד בְּכָבוֹד שֶׁנֶּתַן לָהֶם אֲלוּהִים. עַל־מִשְׁכָּבוֹתָם אַחֲרֵי שִׁינוּחוֹ מִהַמְּלַחְמָה אוֹ הֵם יִרְנְנוּ לַאֲלוּהִים גַּם כֹּאֲשֶׁר הֵם בְּמִיטָה כְּלוֹמֵר תִּמְיֵד. רוֹמְמוֹת אֵל שִׁירֵי תְהִילָה רַמִּים וְנִישָׂאִים לַאֲלוּהִים. חָרַב פִּיפִיּוֹת חָרַב בַּעֲלַת שְׁנֵי צַדִּיִּים חֲדָיִם.

מגילת אסתר

מראי מקום למגילת אסתר וברכותיה

1.	תהילים קכ"ד 8-1	38.	אסתר י' 3
	(חסרה התחלת פסוק	39.	אסתר י' 3
	1: "שיר המַעֲלוֹת	40.	תהילים קל"ד 2
	לְיָנוּד")	41.	שמות י"ז 8-16
2.	ירמיהו כ' 13	42.	דברים כ"ה 17-19
3.	עזרא ד' 6	43.	שמואל א' ט"ו 2-9
4.	אסתר א' 1	44.	שמואל א' ט"ו 32-33
5.	תהילים צ"ד 17-18	45.	שמואל א' ל' 16-17
6.	תהילים פ"ו 13	46.	חיבורי חכמינו -
7.	תהילים כ"ו 3		מבוסס על שופטים ה'
8.	תהילים ק"ח 5	31.	
9.	מלכים ב' י"ג 23	47.	עובדיה א' 19-21
10.	ויקרא כ"ו 44	48.	תהילים פ"ט 53
11.	עזרא ד' 6	49.	שמואל א' ב' 1-10
12.	אסתר א' 1		(חסרה התחלת פסוק
13.	איכה ג' 22-23	1:	1: "וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה
14.	ישעיהו ס"ג 7-9		וַתֹּאמֶר")
15.	מלכים ב' י"ג 23	50.	תהילים קמ"ח 14
16.	ירמיהו כ' 13	51.	תהילים קמ"ז 1
17.	עזרא ד' 6	52.	תהילים קל"ה 3-4
18.	אסתר א' 1	53.	הושע י"א 1
19.	דברים ל"ג 29	54.	דברים ל"ב 9
20.	ישעיהו מ"ה 17	55.	תהילים צ"ד 15
21.	תהילים ל"ז 39-40	56.	תהילים צ"ד 14
22.	ירמיהו כ' 13	57.	שמואל א' י"ב 22
23.	עזרא ד' 6	58.	תהילים ט' 19
24.	חיבורי חכמינו	59.	תהילים ק"ג 9
25.		60.	ישעיהו נ"ז 16
26.	אסתר א' 1 - ה' 14	61.	ישעיהו נ"ז 15
27.	מלאכי ג' 16-18	62.	איכה ג' 31-32
28.	תהילים קכ"א 4-6	63.	מלכים א' ח' 57
29.	אסתר ו' 1 - ז' 10	64.	תהילים כ"ב 5-6
30.	שמות ט"ו 11	65.	תהילים ל"א 8-9
31.	ישעיהו כ"ה 1	66.	תהילים ז' 16-18
32.	דניאל ד' 34 (חסרה	67.	תהילים ע"ב 18-19
	התחלת הפסוק: "כַּעֲשֵׂן	68.	חיבורי חכמינו מבוסס
	אָנָּה נְבוֹכַדְנֶצְרַר")		על תהילים קל"ה
33.	חיבורי חכמינו	19-20.	
34.	אסתר ח' 1 - ו' 2	69.	תהילים פ"ט 53
35.	ישעיהו ס"א 3-1	70.	תהילים ס"ח 35-36
36.	ישעיהו ס"א 6-7	71.	תהילים פ"ט 53
37.	ישעיהו ס"א 9	72.	שופטים ה' 2

מגילת אסתר

103.	תהילים כ"ט 11	103.	"וַיִּשָׁב אֶל-אִישׁ
104.	תהילים פ"ט 53	104.	הָאֱלֹהִים הוּא
105.	דניאל ב' 23	105.	וְכָל-מַחְנֵהוּ וַיִּבֹא
106.	דברי הימים א' כ"ט	106.	וַיַּעֲמֵד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר"
			ובסיום הפסוק חסר:
	13-11		"וַעֲתָה קַח-נָא בְרָכָה
107.	תהילים קט"ו 18	107.	מֵאֵת עֲבָדֶיךָ:"
108.	תהילים קמ"ז 1	108.	תהילים קמ"ז 1
109.	תהילים קל"ה 3-4	109.	תהילים קמ"ז 4-5
110.	תהילים קי"ג 1-9 (כל	110.	ישעיהו מ"ב 17
	הפרק)	110.	תהילים קמ"ט 7-8
111.	תהילים קמ"ז 1	111.	תהילים קמ"ז 8-7
112.	תהילים קל"ה 3-4	111.	תהילים קמ"ז 27
113.	תהילים קי"ז 1-2 (כל	112.	תהילים ע"ג 20
	הפרק)	112.	תהילים ס"ד 8-9
114.	תהילים קל"ה 1	113.	תהילים צ"ד 23
115.	תהילים קמ"ח 13-14	113.	משלי ב' 22
116.	תהילים קל"ה 3-4	114.	משלי ד' 19
117.	מלכים ב' ה' 15	114.	תהילים קמ"ז 6
	(חסרה תחילת הפסוק:	115.	תהילים קמ"ז 4
		116.	תהילים קכ"ד 7-8
		117.	תהילים קמ"ז 4
		118.	תהילים צ"ו 4-5
		119.	ישעיהו מ"ב 17
		120.	תהילים קמ"ט 7-8
		121.	תהילים קמ"ז 27
		122.	תהילים ע"ג 20
		123.	תהילים ס"ד 8-9
		124.	תהילים צ"ד 23
		125.	משלי ב' 22
		126.	משלי ד' 19
		127.	תהילים קמ"ז 6
		128.	תהילים קמ"ז 4
		129.	תהילים קכ"ד 7-8
130.	תהילים קט"ו 18		
131.	תהילים קמ"ז 1		
132.	תהילים קל"ה 3-4		
133.	מלכים ב' ה' 15		
	(חסרה תחילת הפסוק:		
	"וַיִּשָׁב אֶל-אִישׁ		
	הָאֱלֹהִים הוּא		
	וְכָל-מַחְנֵהוּ וַיִּבֹא		
	וַיַּעֲמֵד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר"		
	ובסיום הפסוק חסר:		
	"וַעֲתָה קַח-נָא בְרָכָה		
	מֵאֵת עֲבָדֶיךָ:"		
134.	תהילים צ"ו 4-5		
135.	ישעיהו מ"ב 17		
136.	תהילים קמ"ט 7-8		
137.	תהילים קל"ה 3-4		
138.	תהילים קמ"ט 7-8		
	(כל הפרק)		
139.	תהילים קל"ה 3-4		